Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 300 | Łódź, Poniedziałek, 26 grudnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ"ז כסלו תרצ"ג | № 300

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

א באמבע אין ארץ-ישראל

שווער-פערוואונדעט א יודישען קאלאניסט מיט זיין זוהן

ירושלים, 25 (ספ. טעל.)

די לעצטע נאכט איז געווארפען געווארען א באמבע אויף דער בעקאנטער יודישער קאלאניע נהלל.

די באמבע האט געטראפען אינ'ם הויז פון יודישען קאלאניסט יעקבי.

ער איז שווער פערוואונדעט אין קאפ און אין די הענד.

זיין 9-יאהריגער זוהן איז שווער פערוואונדעט אויפ'ן גאנצען קערפער.

מ'האט דעם טאטען מיט'ן זוהן, אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל אין חיפהן

די באמבע-ווארפער זענען אנטלאפען.

פון ירושלים איז קיין נהלל געקומען א ספעציעלער שליח, בכדי אויסצופארשען דעם ענין.

דער פאליטישער לייטער פון דער יודישער אגענץ, ד"ר ארלאזאראוו האט גלייך נאכן בעקומען די ידיעה וועגען באמבען-אטענטאט, בעזוכט דעם הויך-קאמיסאר וואוקאפ, וועלכער האט דערקלערט, אז ער איז פערזענליך אינטערעסירט, די טעראריסטען זאלען ענטדעקט ווערען.

קאנפערענץ פון „החלוץ" אין ווארשא

ווארשא, 52. (טעלעפאניש).

עס האט זיך דא געעפענט די קאנפערענץ פון „החלוץ".

עס בעהמען אנטייל 150 דעלעגאטען.

בענייטע אנטי-יודישע קאמפאניע פון די אראבער

ירושלים (יט"א) די אראבישע פרעסע האט ווידער אויפגעהויבען א קאמפאניע אונטער'ן לאזונג, אז די רעגירונג זאל ארויסגעבען א געזעץ, וואס פערבאט יודישען באדען-קויף אין א"י און אימיגראציע פון יודען קיין א"י. איינציגע צייטונגען דראהען זאגאר, אז די אראבער וועלען אין געגעבענעם פאל מוזען איבערנעהמען צו פולשטענדיגער „נאן-קארפעריישאן" פאליטיק לגבי דער רעגירונג.

אראבישע צייטונגען טיילען מיט, אז אינגיכען וועט אין ירושלים פארקומען א קאנפערענץ פון פארשטעהער פון אלע אראבישע פארטייען. אויף דער קאנפערענץ וועט נעוועהלט ווערען א דעלעגאציע, וואס וועט איבערגעבען דעם הויך-קאמיסאר די פאדערונג איינצופיהרען געזעצען, וואס פערבאטען יודישען באדען-קויף און יודישע אימיגראציע.

ארבייטסלאזע האקעי אויס די שויבען פון אטוואצקער מאגיסטראט

ווארשא, 52. (טעלעפאניש).

א גרעסערע צאהל ארבייטסלאזע האט היינט מיט שטיינער אויסגעהאקט די שויבען אין אטוואצקער מאגיסטראט.

עס איז אנגעקומען פאליציי און די דעמאנסטראנטען זענען אנטלאפען.

פרנסים-קאנפערענץ אין ווארשא

ווארשא, 52. (טעלעפאניש).

היינט האט זיך דא געעפענט די קאנפערענץ פון די מזרחי-פרנסים.

זיי רעדען ארום פראגען פון זייער טאקטיק אין דער קהלה.

מ'קאן נישט קומען צו א הסכם וועגען דער פערטיילונג פון די סערטיפיקאטען קיין ארץ-ישראל

ווארשא, 52. (טעלעפאניש).

ד"ר ווערנער סענאטאר האט היינט קאנפערירט מיט די ציוניסטישע פראקציעס וועגען די סערטיפיקאטען.

ער טרעפט אבער אן אויף גרויסע מניעות, ווייל מ'קאן נישט קומען צו א הסכם וועגען דער פערטיילונג פון די סערטיפיקאטען.

אין פראנקרייך האט דער רויטער קרייץ איינגעארדענט קאנפערענצען געגען גאז-קריג

אלע אנטיילנעהמער זענען דעריבער געזעסען אין גאז-מאסקעס.

Dr. med.
H. Różaner
הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98
עמפפאנגט פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטאריש פון 9–1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.
4091

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אווענד.

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס
ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% בילליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

8-טונג שטריקער-מייסטער!
דערמיט לאדנען מיר איין אלע שטריקער-מייסטער מיטגלידער ווי אויך נישט-מיטגלידער, אויף דער וויכטיגער **פערזאמלונג**, וואס קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 26-טען דעצ., פונקט 6 אווענד אין לאקאל פון צענטראלען יוד. האנדווערקער-פערבאנד, פאלודניאווא 4.
עס האנדעלט זיך וועגען זעהר וויכטיגע פאך-פראגען.
עס ליגט אין אייער אייגענעם אינטערעס די פערזאמלונג בייצוואוינען.
די פערוואלטונג.
5516

פאר געלד, בוישוטעריע און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזן
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 8079

מביעים אנו את השתתפותנו החמה להחברות **סולנה** למות עליה **אמן** נ"ע
חברי חוג הנוער ע"י מפלגת הצבודה הציונית „התאחדות" בלודז
5515

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווער-געטראפענער
פאמיליע זארזשעווסקי
צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער, וויצע-פרעזעס פון אונזער פעראיין
נ"ע אהרן ב"ר לייזער ז"ל **זארזשעווסקי**
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון פליישער-הורטאווניקעס-פעראיין, פארזשעטשנא 10 און קעלבער-שעכטער.
5510

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 56 יאהר און דערמוזלבען טאג צו קבורה געקומען מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער און אנקעל
נ"ע אהרן ב"ר לייזער ז"ל **זארזשעווסקי**
(וויצע-פרעזעס פון יוד. פליישער-הורטאווניקעס-פעראיין, פארזשעטשנא 10)
וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.
5510

הובער דימיסיאנירט פאר דער צייט,
ווייל ער איז נישט שוה בשוה מיט'ן נייעם אמעריקאנער פרעזידענט

וואשינגטאן, 25 (ספ. טעל.)

פון גוט-אינפארמירטע קרייזן גיט מען איבער, אז דער פרעזידענט הובער וועט אין משך פון דער היינטיגער וואך, נאך פאר ניי-יאהר, זיך אנגעבען אין דעמיסיע.

דאס זאל געשעהן צוליב די רייבונגען צווישען איהם און רוזוועלט'ן.

ער וויל דעריבער נישט ווארטען אזוי לאנג ביז ער וועט דארפען אויף א נארמאלען אופן איבערגעבען זיין אמט דעם נייעם פרעזידענט.

אין דעם בין-הזמנים וועט איהם פארטרעטען דער איצטיגער וויצע-פרעזידענט, וועלכער וועט שפעטער איבערגעבען רוזוועלט'ן דעם פרעזידענטן-אמט.

נישט געקוקט אויף אלע ביזאיצטיגע טראדיציעס, האט שוין הובער הייגט, ביי די וויינאכטען, נישט אנגענומען קיין שום בעגריסונגס-דעלעגאציעס, ווי עס ווערט געמאכט פון יאהר צו יאהר.

א הכנסה-שטייער אין ארץ-ישראל
ספעציעלע סעסיע פון ועד הלאומי איז געגען דעם פראיעקט

ירושלים, 25. (יט"א טעלעגראפיש).

דער וועד הלאומי האט אפגעהאלטען א ספעציעלע סעסיע מכוח דעם פראיעקט פון דער א"י-רעגירונג איינצופיהרען אין לאנד א הכנסה-שטייער.

די סעסיע האט זיך ארויסגעזאגט געגען איינפיהרען דעם דאזיגען שטייער.

דער בעלגישער קעניג אלבערט (אין אוניפארם)

עפענט דעם נייעם טונעל אונטער דער שעלדע

שטעלונג פון ירושלים'ער מופטי
צום פראיעקט וועגען א"י-לעגיסלאטיוו-ראט

ירושלים (יט"א) דער ארגאן פון ירושלים'ער הויפט-מופטי „על דושאמעא על ארביא" שרייבט, אז די שטעלונג פון די אראבער צום פראיעקט וועגען א לעגיסלאטיוו-ראט אין א"י, וועט דאס מאל זיין די זעלבע וואס אין 1922: די אראבער וועלען דעם לעגיסלאטיוו-ראט-פראיעקט אפווארפען, הגם – ניט צו די צייטונג – עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז עס וועלען זיך געפינען איינציגע אראבישע פיהרער, וואס וועלען אויף דעם פראיעקט יא איינגעהען, די מעהרהייט אראבער וועט אבער קיינמאל נישט מסכים זיין אויף א לעגיסלאטיוו-ראט, וואס ווערט קאנטראלירט דורך דער רעגירונג צוזאמען מיט די יודען.

קאנקורס פאר די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט"
2 אומזיסטע רייזעס אויף דער ווינטער-מכביה'דע קיין זאקאפאנע

נישט דאס ערשטע מאל שרייבען מיר וועגען דער גראנדיעזער אונטערנעהמונג וואס ווערט צוגעגרייט פון 2-טען ביז'ן 6-טען פעברואר אין זאקאפאנע; דארט וועט פארקומען די ערשטע יודישע ווינטער-אלימפיאדע, פארמעסטונגען אין אלע געביטען פון די ווינטער-ספארטען, צווישען יודישע ספארטלער אין דער גאנצער וועלט, אן אמת'ע דעמאנסטראציע פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג.

קיין פוילען איז נעכטען שוין געקומען דער עהרען-פרעזעס פון וועלט-פארבאנד „מכבי", לארד מעלטשעט, וועלכער וועט אנוועזענד זיין אויף דער מכביה'דע, ס'קומען טויזענדער טוריסטען פון דער גאנצער וועלט, וועלכע וועלען בייוואוינען די ערשטע ווינטער-מכביה'דע.

מיר האבען בעשלאסען אויך צו געבען די מעגליכקייט צוויי פון אונזערע לעזער צו פאהרען אומזיסט צו דער מכביהדע. די רייזע פאר די זוכה-בגורל וועט זיין אינגאנצען אומזיסט. בעקוועמע רייזע, דירה, ערשטקלאסיגע בעשפייזונג און איינטריט אויף אלע אימפרעזעס.

די בעדינגונגען פון אונזער קאנקורס זענען זעהר לייכטע, יעדער, וואס וועט צושטעלען

20 קופאנעם

וועלכע ווערען געדרוקט בעבען דער דאזיגער נאטיץ וועלען אריינגעהען אין א גורל. צוויי פון אונזערע לעזער וועלכע וועלען זוכה-בגורל זיין וועלען פאהרען גאנץ אומזיסט צו דער מכביהדע.

אלע אונזערע לעזער זאמלען דעריבער פון היינט אן די קופאנעס, כדי צו האבען די מעגליכקייט אנוועזענד צו זיין אויף דער גרויסער יודישער ווינטער-אלימפיאדע אין העררליכסטען ווינקעלע פון פוילען — אין זאקאפאנע.

קופאן נומער 1

צום קאנקורס פאר די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט"

די זוכי-בגורל בעקומען אומזיסטע רייזע דירה, ערשטקלאסיגע בעשפייזונג און אריינגאנג אויף אלע אימפרעזעס אויף דער גראנדיעזער ווינטער-מכביה'דע קיין זאקאפאנע.

אנמעלדונגען פון לאדזער טוריסטען ווערען אנגענומען דורך א פארשטעהער פון „מכבי" פארבאנד אין לאקאל פון וואגאן-לי, פיעטריקאווער 64, יעדען טאג, א חוץ זונטאג, פון 4 ביז 7 אין אווענד.

ציוניסטישע פראקציע אין קהלה-ראט
וועט זיך נישט בעטייליגען אין דער בודזשעט-זיצונג
אפיציעלער קאמוניקאט פון דער ציוניסטישער פראקציע אין לאדזער קהלה-ראט

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער ציוניסטישער פראקציע אין קהלה-ראט, נאכ'ן אויסהערען דעם בעריכט פון ציוניסטישען פארשטעהער אין דער קהלה-פערוואלטונג, ה' מ. ח. רומקאווסקי, וועגען פערלויף פון די בודזשעט-זיצונגען אין דער קהלה-פערוואלטונג, איז אנגענומען געווארען פאלגענדער בעשלוס:

צוליב דער עשנדליכער האנדלונג פון דער איצטיגער קינסטליכער קהלה-מעהרהייט, וועלכע האט ביי דער בעשטעטיגונג פון בודזשעט אויף אן אונערהערטען אופן אפגעווארפען אלע גערעכטע פאדערונגען פונ'ם ציוניסטישען פארשטעהער ווי: מיטהעלפען אינ'ם ארץ-ישראל אויפבוי דורך בעשטימען סובסידיעס פאר די נאציאנאלע פאנדען דעם קרן-היסוד און קרן קימת, עס טיילען געהעריגע אונטערשטיצונגען פאר פאפולערע און אלגעמיין-נוצליכע סאציאלע הילפס-אינסטיטוציעס כדי צו לינדערן די נויט פון דער ארעמער יודישער בעפעלקערונג. סובסידירען דאס נאציאנאלע שול-וועזען, די פאדערונג נישט צו בעצאהלען די ברייטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג דורך אן אונגערעכטע עטאט אויסמעסטונג און פאוואריזירונג פון איינציגע מענשען און אזוי ווייטער, און אזוי ווייטער און, בעמערקענדיג אין בעטראכט, אז די דאזיגע סקאנדאליעזע האנדלונג איז א פערלעצונג פון די עלעמענטארע רעכט און א פערגוואלדיגונג פון די בלוטיגע אינטערעסען פון דער גרויסער און אמת'ער מעהרהייט פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, — האלט די ציוניסטישע פראקציע אין קהלה-ראט, אז זי טאר נישט צולעגען איהר האנד צו בעשטעטיגען א בודזשעט, וועלכער איז זיין גרעסטען טייל צוגעשניטען אויף צו בעפרידיגען די אינטערעסען פון אנשי שלומנו, און בעשליסט, נישט צו בעטייליגען זיך אין די קהלה-זיצונגען ביים דורכפיהרען דעם אזוי-גערופענעם קהלה - „בודזשעט".

די ציוניסטישע פראקציע אין קהלה-ראט.

א קאנפליקט אין יוד. ליטעראטען און זשורנאליסטען-פעראיין
וועגען איינארדנען א קבלת-פנים פאר'ן העבראישען דיכטער אורי-צבי גרינבערג

ווארשא, 52. (טעלעפאניש).

אין יודישען ליטעראטען-פעראיין און זשורנאליסטען-סינדיקאט איז אויסגעבראכען א שארפער קאנפליקט אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנקומען פון דעם העבראיש-יודישען דיכטער אורי-צבי גרינבערג פון ארץ-ישראל.

דער קאנפליקט איז בעשטאנען דערין וואס די פערוואלטונג פון פעראיין האט זיך אפגעזאגט צו ארגאנזירען א קבלת פנים פאר גרינבערג'ן, ארויסגייענדיג פון דעם שטאנדפונקט, אז גרינבערג געהער איצט צו די פערביסענסטע פערפאלגער פון יודיש אין ארץ-ישראל.

אלס איינער פון די רעוויזיאניסטען-אנפיהרער און ראש-המדברים פון „גדוד מגיני השפה" זאל ער זיך האבען עפענטליך אויסגעדריקט אז „מה-זם והלאה וועט ער נישט מטמא זיין דעם מויל זייגעם מיט דעם נבזה'דיגען לשון פון די גאלעוקעס!" (נישקשה'דיג זיך פערגאלאפירט!!).

הכלל, דער ווירער-קלאנג פון די דאזיגע „כשרע" ווערטער האט זיך איצט אפגעשלאגען אין דעם יודישען ליטעראטען-פעראיין און עס איז געקומען דער שארפער קאנפליקט.

עטליכע מיטגלידער האבען אפילו בעשלאסען צו האנדלען אויפ'ן אייגענעם חשבון, און אחריות און צו מאכען גרינבערג'ן א קבלת פנים אין שטאט ראט.

עס איז אבער אויסגעבראכען א שטורעם פון פראטעסטען, און פאר גרינבערג'ן ווערט נישט געמאכט קיין קבלת פנים.

סאמעראל-און קליין-קונסט-טעאטער „אראראט"
קינסטל. אנפיהרונג: משה בראדערזאן. אל. 1-טער מאי 2.

היינט, מאנטאג-2 פארשטעלונגען: אנהויב 8 און 10 אווענט

אין פינטשעוו טאגט שוין

פראגראם: 1) פראלאג; 2) ווי אזוי געהט דער ניגון; 3) א זיס לעבען; 4) דער חזן פון באנאפאל; 5) טאנגא; 6) קינדער-שפיל; 7) גאקען-געקלאנג; 8) וקבצנו יחד... 9) טאנץ; 10) פארטענצערין; 11) ביים פארקאן; 12) כל-בו-באיס; 13) צרות פון יא-יא (מאנאלאג); 14) אפגעשפילט א טעאטער; 15) אין פינטשעוו טאגט שוין... (פינאל)

טעקסטן: משה בראדערזאן, י. אבערזשאנעק, מונקעלער, לוסטיגער פעסימיסט. מוזיק—קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס: דינה מאטום און א. הענדלער. קינסטל. טאנץ-קווארטעט. ארקעסטער אונטער פערזענליכער אנפ. פון דוד בייגערמאן.

קירצליך: פרעמיערע!

צום קארנאוואל

עמפפעהלט דעם גרעסטען אויסוואהל פון אלערליי **פערפומען** איין- און אויסלענדישע

ווי אויך אלערליי **קאסמעטיק**

די מאדערנסטע פערפומעריע
J. DRUKIER
5 Zawadzka 5, tel. 175-92.

פאר אנגראסיסטען ספעציעלער ראבאט!
הורט און דעטייל! קאנקורענץ-פרייזען!

רייכסטאג ווערט פונאנדערגעלאזט

אינמיטן יאנואר מחמת די שיקאנעס פון די היטלעריסטן

בערלין, 25 (ספ. טעל.) אין בערלין האט זיך פערשפרייט א קלאנג. און מען גיט איבער ווי וועגען א זיכערען פאקט, אז אין מיטען יאנואר זאל דער רייכסטאג פונאנדערגעלאזט ווערען.

דאס זאל געשעהען צוליב דעם, וואס די היטלעראווצעס, לא-די, וואס זיי העלפען נישט, לייגען זיי נאך כסדר שטיינער אויפ'ן וועג פון דער רעגירונג.

לארד מעלטשעט אין ווארשא

איז שייכות מיט דער ווינטערדיגער מכביה'דע

ווארשא, 25 (טעל.) היינט, מאנטאג, קומט קיין ווארשא, דער לארד מעלטשעט.

קומען קומט ער אלס גאסט פונם וועלט-פערבאנד „מכבי", אום זיך צו בעקענען מיט די צוגרייטונגען צו דער פארשטעהענדער ווינטער-מכביה'דע.

6 פארנאכט קומט פאר אין האטעל „אייראפעיסקי" אנ'אויפנאהמע פאר דער יודישער פרעסע.

בייטאג וועט דער לארד מעלטשעט בעזוכען דאס אויסערן- און אינערן-מיניסטעריום.

עס וועט אויך פארקומען א פייערליכע אויפנאהמע אין דער ענגלישער אמבאסאדע.

די נאציאנאל-סאציאליסטישע העצע געגען פראפ. קאהן

אנ'אינטערפעלאציע, אויף וועלכער די רעגירונג וועט נישט ענטפערן

בערלין, (יט"א). די היטלער-פראקציע אין פרייסישען לאנדטאג האט ווידער אריינגעטראגען אנ'אינטערפעלאציע צו דער רעגירונג וועגען דעם פאל פראפ. קאהן אויף דער ברעסלויער אוניווערזיטעט. די אינטערפעלאנטען ווייזען אן, אז אין „יעדער אנדער קולטור-לאנד וואלט דער רעקטאר פון דער אוניווערזיטעט שוין לאנג אין אינטערעס פון דער נאציאנאלער ווירדע בעזייטיגט געווארען פון זיין פאסטען און איבערגעגעבען געווארען דעם געריכט". ווייטער ווערט אין דער אינטערפעלאציע געזאגט אז „דער דאזיגער רעקטאר און זיין 27-יעהריגער פריינד קאהן בילדען פאר'ן דייטשען כאראקטער פון דער ברעסלויער אוניווערזיטעט אנ'אונערטרעגליכע בעלאסטונג".

ווי י.ט.א. דערוויסט זיך, האט זיך די שטעלונג פון דער פרייסישער רעגירונג אין דעם פאל פון פראפ. קאהן כלל נישט געענדערט און די רעגירונג האט, פונקט ווי ביז איצט, נישט בדעה צו לייגען אכט אויף דער העצע פון די נאציאנאל-סאציאליסטען. הן דער רייכס-קאמיסאר דר. קעהלער, הן דער בילדונגס-מיניסטער דר. גרימע זענען איינגעשטימט, אז עס איז נישטא קיין סיבה, צוליב וועלכער פראפ. קאהן זאל דארפען אפגערופען ווערען פון זיין אמט אדער מען זאל געגען דעם רעקטאר פון דער ברעסלויער אוניווערזיטעט דארפען אונטערנעמען וועלכע עס איז שריט. איבריגענס איז דער טאן פון דער לעצטער נאציאנאל-סאציאליסטישער אינטערפעלאציע אזא, אז די רעגירונג וועט אויף איהר וואהרשיינליך גארנישט ענטפערן.

מענשען-רויבעריי אין כארבין

כארבין (י.ט.א.) די יודישע בעפעלקערונג אויפ'ן ווייטען מזרח איז מיט א קורצער צייט צוריק אויפגערודערט געווארען צוליב דער מארד-געשיכטע פון יודישען סוחר מאיר קאפמאן, נעוו. פרעזעס פון דער יודישער קהלה אין כארבין, וועלכען די באנדיטען האבען צוגערויבט, א לאנגע צייט געהאט אין געפאנגענשאפט און הגם קאפמאן איז שוין געווען טויט, האבען זיי שאנטאזשירט זיין משפחה און פון איהר אויסגענארט ריזיגע סומען, כלומרשט אלס אויסלייז-געלד.

איצט זענען ענטדעקט געווארען נייע פרטים וועגען דער דאזיגער שוידערליכער מארד-אפערע, וואס גיבען א שטארקען גרונד פאר דער שוין פריהער ארויסגעזאגטער השערה, אז די גאנצע אפערע איז ארגאניזירט געווארען דורך רוסישע ווייסגווארדייאישע עמיגראנטען אין כארבין. עס זאגען דערויף עדות געוויסע שטעלען אין ארטיקלען וואס זענען די לעצטע טעג פערעפענטליכט געווארען אין דער צייטונג „כארבינסקאיע ורעמיא", וואס ווערט ארויסגעגעבען דורך רוסישע עמיגראנטען און שטעהט אין דינסט פון יאפאן.

די יודישע בעפעלקערונג אין כארבין לעבט נאך אלץ אונטער'ן רושם פון די לעצטע „קידנעפּאלען". ביז-איצט פעהלט יעדע שפור פון לעבען נאך דעם יודישען יונגערמאן יוסף שערל, א זוהן פון א ווילנער סוחר, וועלכער איז אין יום-כפור-אווענד „געקידנעפּט" געווארען דורך באנדיטען בעת ער איז ארויס פון שוהל.

וועגען די ג"ח-קאסעס

מיר, די פערטרעטער פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילישען סיים, ווענדען זיך מיט'ן איצטיגען אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג, כדי צו ציהען די אויפמערקזאמקייט פון דער יודישער געזעלשאפט אויף דער וויכטיגער ארבייט, וועלכע ווערט געטון דורך די אהנפראצענטיגע ליי-קאסעס א.נ. „גמילות-חסד-קאסעס".

דער שווערער קריזיס, וואס האט געבראכט צו פערארעמונג און פערערגערונג פון די לעבענס-בעדינגונגען פאר דער גאנצער בעפעלקערונג, האט געבראכט פאר דער יודישער בעפעלקערונג די פולע רואין און פערניכטונג פון כמעט אלע מקורים פון פרנסה.

די יודישע שטעט און שטעטלעך זינקען אין א מוראדיגער אָרעמקייט און דער יאוש וואקסט אונאויפהערליך, עס ווערט פערלוירען יעדע זיכערקייט אין דער מעגליכקייט פון ווייטערדיגער עקזיסטענץ, דער יאוש און פערצווייפלונג ווירקען פערניכטענד אויף אונזער גאנצען לעבען און בעזונדערס אויף אונזער געזעלשאפטליכען לעבען.

עס איז דעריבער פון דער גרעסטער פרייד, ווען מיר קענען אנווייזען אויף א טייל פון אונזער געזעלשאפטליכער טעטיגקייט, וואו עס ווערען אנגעווענדעט די גרעסטע אנשטרענגונגען אויף צו בעקעמפען די פאלגען פון קריזיס און די טוער גיבען זיך נישט אונטער דער פערניכטענדער שטימונג פון יאוש און פערצווייפלונג.

מיר רעדען וועגען די 750 גמ"ח-קאסעס, וואס ווירקען און פיהרען א וואונדערבארע ארבייט אין דערזעלבער צאהל שטעט מיט א בעפעלקערונג פון בערך 90 פראצענט פון אלע יודען אין פוילען.

איבער 100.000 משפחות פון פערארימטע בעלי מלאכות און סוחרים געניסען יעהרליך פון די קרעדיטען פון די גמילות-חסדים-קאסעס און נאר א דאנק די דאזיגע קאסעס זענען זיי אומשטאנד ווי נישט איז אויסצוהאלטען זייער ארעמע עקזיסטענץ. עס איז ווירקליך צו בעוואונדערען מיט וועלכע מסירות-נפש און איבערגעגעבענקייט די טוער פון די קאסעס פיהרען זייער קאמף מיט דער אלץ פערניכטענדער ארעמקייט, גענוג צו זאגען, אז נישט קוקענדיג אויף דער שווערער קריזיס-צייט ווערען אין דער גרעסטער טייל קאסעס די הלוואות מצד די לוים געצאהלט פינקטליך און די ארטיגע זאמלונגען איז נישט נאר וואס זיי געדעקען אויף צו דעקען די אדמיניסטראציע-קאסטען, נאר זיי ברענגען נאך א פערגרעסערונג פון די קאפיטאלען אויף א פערהעלטמעסיג בעדייטענדע סומען.

אבער די גרעסטע געפאהר דראהט די קאסעס דורך דעם, וואס די פערארעמקייט פון דער בעפעלקערונג גייט מיט ריזען-שריט פאראויס און עס ווענדען זיך צו די קאסעס אלץ נייע און נייע עלעמענטען, וועלכע האבען זיך פריהער גערעכענט פאר בעמיטעלטע און אליין אונטערשטיצט די קאסעס. די קאסעס קענען זיך אליין נישט קיין עצה געבען מיט דער וואקסענדיגער נויט און עס מוז דעריבער קומען א צופלוס פון אינטערעס און נייע געזעלשאפטליכע ענערגיע פאר די דאזיגע ביז גאר וויכטיגע אינסטיטוציעס.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע האט שוין ביז איצט ארויסגעוויזן אזא גרויסן אינטערעס פאר דער ארבייט פון די קאסעס, וואס האט אהן אונטערשייד פון פארטיי און גרופירונג ארויסגעוויזן אזוי פיל ליבע און איבערגעגעבענקייט צו דער ארבייט פון די דאזיגע קאסעס, אז אין איצטיגען שווערען מאמענט זאל זי פערדאפלען איהר אינטערעס און אונטערשטיצונג פאר די דאזיגע ביז גאר וויכטיגע אינסטיטוציעס.

עס איז דער חוב פון יעדען יודישען ראטמאן פון דער קהלה, מאגיסטראט און סיימיק אויפצוהייבען זיין שטים פאר אונטערשטיצען די קאסעס, דארט וואו זיי ווערען נאך נישט אונטערשטיצט, יוגען פערגרעסערען די סובווענץ דארט, וואו זי איז צו קליין און ווייזען אויסצאהלען די שוין בעשטימטע פאר די קאסעס סומען, וועלכע זענען נאך נישט אויסגעצאהלט.

מיר ווענדען זיך צו דער ברייטער יודישער בעפעלקערונג, זיי זאלען ווערען מיטגלידער פון די קאסעס און זיי זאלען זיי אונטערשטיצען ביי יעדער זאמלונג, ביי יעדער אונטערנעהמונג, וואס ווערט ארגאניזירט לטובת די קאסעס.

מיר זענען דאנקבאר דעם אמעריקאנער יודענטום און זיין ארגאניזאציע, דעם „דזשאינט" פאר זיין ארבייט צו ארגאניזירען און אונטערשטיצען די בעוועגונג פון די קאסעס, מיר זענען דאנקבאר און געריהרט, וואס אין דער איצטיגער צייט פון שווערע זארגען פאר'ן אייגענעם גורל, דענקען דאך די אמעריקאנער יודען צו שאפען ווייטערדיגע סומען פאר דער הילפס-ארבייט אין אייראפא, מיר טארען אבער זיך נישט פערלאזען איינגאנצען אויף דער דאזיגער הילף און נאך מעהר, מיר זענען אפילו נישט בערעכטיגט אויף דער דאזיגער הילף, אויב מיר וועלען אליין נישט מאכען די גרעסטע אנשטרענגונגען צו אונטערשטיצען די אינסטיטוציעס, וועלכע זענען געווארען א לעבענס-נויטווענדיגקייט אין דעם יודישען לעבען.

מיר רופען דעריבער די גאנצע יודישע געזעלשאפט זיך צו בעפרייען פון געפיהל פון יאוש און פערצווייפלונג און מיט'ן גלויבען אין די אייגענע כוחות זיך נעהמען פערשטארקען די גוטע ארבייט פון די קאסעס, וועלכע זענען אזוי וויכטיג אויף צו דערהאלטען די עקזיסטענץ פון צעהנדליגער טויזענטער יודישע פאמיליעס אין פוילען.

ווארשע, ד. 20-טען נאוועמבער 1932.

דעפוטאטען פון דער יודישער סיים-קאלא

דר. י. טהאן
דר. ה. ראזמארין
י. גרינבוים
דר. פ. ראטענשטרייך
דר. י. זאמערשטיין

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען - טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
האנסטאנטינער 11/13

נערווען- און קאפשמערצען
שטילט און בעזייטיגט שנעל מיט ע"פאלג טאגאל, טויזענטער געפלאגטע האבען דורך טאגאל זייער געזונדהייט צוריק געוואונען, אונשעדליך פאר'ן הארץ, מאגען און אנדערע ארגאנען. פרובט נאך היינט אליין אויס, פערלאנגט אבער נאר טאגאל. ס'איז נישט פערהאנען גאר קיין בעסערס. אין אלע אפטייקען. פרייז 2 זל. רעג.-נר. 1364.

Dr. med. H. ŁUBICZ
ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32
נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 בייטאג.

פילהארמאניע-זאל
נארוטאוויטשא 20
זונטאג, דעם 1. יאנואר 1933, 9 אווענד
א גרויסע דיסקוסיע
איבער'ן
פאמיליען-לעבען
א. נ.
מאן און פרוי
ווער איז גערעכט?
טעזען: 1) דער ריטער, דער הערשער און דער דאן-זשואן; 2) די „פרייע ליבע" פון דער פרינצעסין און די ליבע פון דער איינפאכער פרוי; 3) ווי זעהט אויס די פאמיליע היינט און ווי אזוי איז דער וואונש, אז זי זאל אויסזעהען? 4) וואס זאגט דער דאקטאר צו די היינטיגע פערהעלטנישען צווישען מאן און פרוי? 5) עמאנסיפאציע; 6) צי איז מעגליך א אמת'ע פערשטענדיגונג צווישן מאן און פרוי? שלוס-ווארט
עס וועלען רעפערירען אנגעזעהענע יודישע שריפטשטעלער פון ווארשא.
פרטים אין די ווייטערדיגע אנאנסען

יודיש טעאטער „סקאלא" שרודמיעסקא 15
אלע זענען ענטציקט! אלע זענען בעגייסטערט! שטורמישער ערפאלג!
די בעריהמטע ארטיסטין מאלי פיקון
און דער בעליבטער ארטיסט הערמאן פענישטיין
צוזאמען מיט'ן גאנצען אנסאמבל.
היינט, מאנטאג, 9 אווענד דער גרעסטער שלאגער פון סעזאן היינט!
דאס ציגיינער-מיידל
כאר! באלעט! נייע הערליכע אויסשטאטונג!
25 נומערן ציגיינער-מוזיק, געזאנג און טענץ
קיין גרעסערער ערפאלג ווי „דאס ציגיינער-מיידל" קען נישט זיין, קומט מאסענווייז און איבערצייגט אייך. בילעטען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא".

לאדז.
26 דעצעמבער 1923

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
26 דעצעמבער 1932

בונט
פון די קליינע פעלקער

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער אלגעמיינער קאמיסיע פון דער ענטוואפענונגס-קאנפערענץ איז געקומען צו אנ'אמת'ען בונט פון די פארטרעטער פון די קליינע און מיטעלע מלוכות געגען דעם פרוב מצד די דעלעגאטען פון די גרויסע מלוכות צו פערוואנדלען די „בעראטונג פון די פינף" אין א שטענדיגער אינסטיטוציע, וואס דארף אנפיהרען מיט דער ארבייט פון דער קאנפערענץ. די פראטעסטען פון א גאנצער רייה דעלעגאטען (שפאניען, שוועדען, פוילען, יוגאסלאוויען און אנד.) זענען געווען אזעלכע קאטעגארישע, אז די דעלעגאטען פון די גרויסע מלוכות האבען זיך געמוזט פערענטפערען און פערזיכערען, אז זיי האבען אבסאלוט נישט געהאט אין זין אנצוווארפען דער קאנפערענץ בעשלוסען, וואס זענען פון פריהער אויס אנגענומען געווארען.

עס איז אבער א צווייפעל, צי די דאזיגע פערזיכערונגען האבען געקאנט בערוהיגען די פארשטעהער פון די קליינע און מיטעלע מלוכות. מערקווירדיג זענען אלע מיטגלידער פון פעלקער-בונד, פונקט ווי אלע אנטיילנעהמער אין די אינטערנאציאנאלע קאנפערענצען, גלייכבערעכטיגט. אין דער פראקטיק אבער האבען די גרויסע מלוכות, פערשטעהט זיך, אנ'אומגעהויער גרעסערען איינפלוס אין פעלקער-בונד, דאקעגען אויף די קאנפערענצען, וואו צו די גרויסע מלוכות קומען נאך צו די פעראייניגטע שטאטען, אויף וויפיל זיי בעטייליגען זיך אין די קאנפערענצען.

נאך אין יאהר 1927 האבען די פארטרעטונגען פון די גרויסע מלוכות, אויף וועלכע עס פלעגען אנגענומען ווערען בעשלוסען און דאן אנגעווארפען ווערען די איבריגע אנטיילנעהמער, ארויסגערופען שארפע פראטעסטען מצד די פארשטעהער פון די קליינע מלוכות. בריאן און טשעמבערלען האבען זיך דאן געמוזט פערענטפערן פאר דער אלגעמיינער פערזאמלונג, אז זיי קלערען נישט וועגען דיקטאטור. אבער דאך זענען אזעלכע בעראטונגען פארגעקומען, אבער זיי האבען נישט ארויסגערופען אזא מין רעאקציע ביז צו דער קאנפערענץ פון לאזאן, וואו די אונטערהאנדלונגען זענען פארגעקומען בלויז צווישען פראנקרייך, ענגלאנד, איטאליען און דייטשלאנד.

ס'איז זעהר כאראקטעריסטיש, וואס צום ווייניגסטען גענויגט זיך צו רעכענען מיט די רעכט פון די קליינע און מיטעלע מלוכות זענען די פארשטעהער פון ענגלאנד און פון די פעראייניגטע שטאטען. זיי האלטען, אז אנפיהרען מיט דער וועלט דארפען די גרויסע מלוכות, ספעציעל די אנגלא-סאקסישע און אז די קליינע און מיטעלע מלוכות דארפען בלויז געהארכען זיך אונטערווארפען די בעשלוסען פון לאנדאן און אין וואשינגטאן. די פעראייניגטע שטאטען האלטען אפילו, אז די צאהל אנטיילנעהמער אין דער פארשטעהענדיגער עקאנאמישער וועלט-קאנפערענץ דארף בעגרענעצט ווערען ביז צום מינימום.

נאך דער קאנפערענץ פון די 5 מלוכות, וועלכע האט דערפיהרט דערצו, אז דייטשלאנד זאל זיך צוריקקעהרען אין דער ענטוואפענונגס-קאנפערענץ, האט נישט קיין אנדערער ווי מאקדאנאלד ביי דער ווארימער אונטערשטיצונג פון אמעריקאנישען סעקרעטאר נארמאן דעוויס פארגעלעגט צו פערוואנדלען די בעראטונג פון די 5 אין א שטענדיגען ארגאן, וואס זאל אנפיהרען צוזאמען מיט איהר פארזיצער הענדערסאן מיט די ארבייטען פון דער קאנפערענץ. מאקדאנאלד מיינט, אז אויף אזא אופן וועט מען קאנען אויסמיידען די איבריגע דעבאטען און זעהען, אז די קאנפערענץ זאל זיך וואס גיכער ענדיגען.

געגען דער דאזיגער טענדענץ פון די גרויסע מלוכות אנצוווארפען אלע איבעריגע זייער ווילען, האבען זיך די קליינע און מיטעלע מלוכות צובונטעוועט. ערקלעררענדיג, אז זיי האבען זייערע אייגענע בעזונדערע אינטערעסען, וועלכע זיי ווילען האבען די מעגליכקייט צו פערטיידיגען.

אויב זייער ראלע דארף בעשטעהען בלויז אין דעם, וואס זיי וועלען אפהאבירען און אונטערשרייבען דאס, וואס מען וועט זיי דיקטירען, דאן האט מען זיי אומזיסט איינגעלאדען און געצוואונגען צו מאכען אזעלכע קאסטען אויף שיקען און אויסהאלטען גרויסע דעלעגאציעס אין גענף. מ'האט זיי פשוט געקאנט צושיקען אהיים די קאנווענציען אויף אונטערצושרייבען, ווען זיי וועלען זיין פערטיג.

דעם פארשטעהער פון פראנקרייך איז קוים געלונגען צו בערוהיגען די צעבונטעוועטע פארשטעהער פון די קליינע און מיטעלע מלוכות. אבער אזוי ווי מאקדאנאלד האט זיך נישט אפגעזאגט פונ'ם געדאנק צו פערוואנדלען די בעראטונג פון די 5 אין א שטענדיגע אנשטאלט, דארף מען ערווארטען, אז ווען די ארבייטען פון דער ענטוואפענונגס-קאנפערענץ וועלען בעצייט ווערען, וועט דער בונד פון די „קליינע" ווידער אויסברעכען און דאס קאן ברענגען צו קאמפליקאציעס אין גאנג פון דער קאנפערענץ.

לען.

דער קאפיטאן פון דער פראנצויזישער שיף
פאל-באנקור, דער נייער פראנצויזישער פרעמיער-מיניסטער

א ווייסער קאפ האר און א זעלטען יונג פנים, וואס דערמאנט מיט זיין שטרענגקייט די פנימער פון די מיטגלידער פון רעוואלוציאנערען קאנווענט — דאס איז דער נייער פראנצויזישער פרעמיער-מיניסטער פאל באנקור. נישט אומזיסט פערגלייכט מען איהם מיט ראבעספיער'ן: עס איז ווירקליך פערהאן אין זייער אויסערליכקייט עפעס זעהר ענליכעס.

פאל באנקור האט ליב צו דערציילען, אז אין דער יוגענד האט ער געטרוימט צו ווערען קאפיטאן פון א גרויסער שיף: ער האט געוואלט הערשען איבער מענשען און איבער וואסערען. דער שיקזאל האט איהם געמאכט פאר אנ'אדוואקאט און איצט איז זיין חלום מקוים געווארען, אבער אין אנ'אנדערען זין.

זשאזעף פאל-באנקור האט אנגעהויבען זיין פאליטישע קאריערע מיט דרייסיג יאהר צוריק. דער בעריהמטער פראנצויזישער מלוכה-מאן וואלדעק רוסא האט דאן בעמערקט אין פאלע דע זשיסטיס (געריכט אין פאריז) דעם יונגען אדוואקאט. רוסא האט באלד אפגעשאצט דעם ווערט פון דאזיגען יונגעמאן און האט איהם געמאכט פאר זיין געהילף. וואלדעק רוסא האט דאן געהאט נאך איין יונגען געהילף מיט'ן נאמען טארדיע: דער אלטער רעפובליקאנער האט נישט געוואוסט, אז זיינע בעהילפען וועלען מיט דער צייט אויך ווערען פרעזידענטן פון דער רעגירונג אזוי ווי ער איז עס געווען.

אין פראנקרייך איז שווער עמיצען צו איבערראשען מיט דער קונסט פון שעהן רעדען. אין יעדען פראנצויז ליגט אנ'איינגעבוירענער ארטאר. אבער די שעהן-רעדנעריי פון פאל-באנקור'ן איז פון גאר א בעזונדערען מין. ער האט די פעהיגקייט צו רעדען אזוי, אז ער רייסט מיט די גאנצע אודיטאריע, די פריינד און די שונאים. זיין רעדע איז דורכשטודירט אין די קלענסטע קלייניגקלייניגקייטען, די שטים וויברירט וואונדערבאר, יעדער זשעסט איז אויסשטודירט און דעריבער דאכט ער זיך טיילמאל אויס צו זיין טעאטראליש. אבער פאל-באנקור מיידט אויס ביליגע עפעקטען, אין געריכט און אין פארלאמענט האלט מען דאס פאר א סימן פון שלעכטען טאן. פאל-באנקור איז שטענדיג אדוואקאט, שטענדיג פערטיידיגט ער עפעס, זאל דאס זיין אבדול האמיד פון טערקיי, אדער די אינטערעסען פון פראנקרייך אין גענף.

די פאליטישע קאריערע פון פאל באנקור'ן איז נישט געווען קיין זעהר געוועהנליכע. ער האט זיין קאריערע אנגעהויבען אין די רייהען פון דער ראדיקאל-סאציאליסטישער פארטיי און אלס ראדיקאל-סאציאליסט איז ער אריין אין פארלאמענט. אין יאהר 1911 איז ער געווארען ארבייטס-מיניסטער אין קאבינעט פון מאניס'ן. עס האט זיך אנגעהויבען דער קריג. פאל באנקור האט זיך פערשריבען אלס פרייוויליגער און איז אוועק אויפ'ן פראנט. צוריקגעקומען פון קריג איז ער מיט גרויסע אויסצייכנונגען.

נאכ'ן קריג איז אין פאל-באנקור'ן פארגעקומען א גרויסע ענדערונג. די עוואלוציע פון די מלוכה-מענער געהט געוועהנליך פון לינקס אויף רעכטס. בריאן האט אנגעהויבען אלס סאציאליסט, אלס אנהענגער פון אלגעמיינעם שטרייק. מילעראן איז אויך אין דער יוגענד געווען א סאציאליסט. מיט פאל באנקור'ן איז פארגעקומען גראד דער היפך: ער איז פון רעכטס געווארען לינקס. אין טאג פון דער מאביליזאציע איז ער געווען ראדיקאל, אין טאג פון וואפענשטילשטאנד איז ער געווען א סאציאליסט. פון דעמאלט אן איז ער אבער געקומען אין קאנפליקט מיט דער פארטיי. פאל באנקור איז געווען פאר א קאאליציע, און אויף יעדען פארטיי-קאנגרעס האט ער געמוזט אויסהאלטען די אנגריפען פון די געגנער פון א קאאליציע מיט די בירגערליכע פארטייען. דאס איז געווען די סיבה, פארוואס ער האט מיט זיין פאליטישער קאריערע פערשפעטיגט. סוף כל סוף איז ער אוועק פון דער סאציאליסטישער פארטיי און דאן האבען זיך פאר איהם געעפענט אלע מעגליכקייטען ביז עס איז פערווירקליכט געווארען דער טרוים פון זיין יוגענד, ער איז געווארען קאפיטאן פון א גרויסער שיף, וואס איהר נאמען איז די פראנצויזישע רעפובליק.

זייער ספעציאליטעט - האנדעל מיט שנאה
יודען שפילען אין פיל לענדער די ראלע פון נעגערס, געגען וועלכע הערשענדע קלאסען לענקען אפ די שנאה פון די אונצופרידענע

דער בעקאנטער פוילישער פובליציסט וו. זשימאווסקי האט פערעפענטליכט אין „קוריער פאראני" א זעהר אינטערעסאנטען ארטיקעל אונטערן נאמען „האנדעל מיט שנאה". דער אויטאר שטעלט זיך אפ אויף דעם אויסטערלישען פאקט, וואס אין די פעראייניגטע שטאטען, וואו דער קאפיטאליזם איז אזוי מעכטיג ענטוויקעלט, איז דער סאציאליזם אזוי שוואך. לויט דער לעהרע פון מארקס'ן דארף דאך זיין פונקט פערקעהרט. איינע פון די סיבות פון דער דאזיגער אויסגענארטיגער ערשיינונג איז, לויט דער מיינונג פון אויטאר, דער פאקט, וואס אין די פעראייניגטע שטאטען איז פערהאן א קלאס מענשען, וועלכע שטעהען נאך אויף א נידריגערער מדרגה ווי דער פראלעטאריאט. דער דאזיגער קלאס זענען די נעגערס. די אמעריקאנער קאפיטאליסטען פלעגען און בלאזען פונאנדער אומישנע צווישען דער גאנצער אמעריקענער בעפעלקערונג דעם האס צו די נעגערס, כדי אויף אזא אופן איינצושלעפערען די עמפינדליכקייט פון פראלעטאריאט אויף זיין אייגענער נויט און אייגענער דערנידריגונג.

און וואס טוט זיך אין די לענדער, וואו עס איז קיין נעגערס נישט פערהאן? דארט זענען טאקע די קאדרען פון דער סאציאלער רעוואלטע מעהר אדער וועהניגער שטארק ארגאניזירט. אבער אפילו דארט, וואו קיין נעגערס זענען נישטא, זוכט מען זיי אויס ממש מיט ליכט. זייער ראלע שפילען דאן די אויסלענדער און פרעמדע בירגער.

אזוי זענען געווען פאר דער דאזיגער ראלע די אויסלענדער: די פרעמד-לענדיגע אין פראנקרייך אדער די אויסלענדישע ארבייטער אין פרייסען פאר'ן קריג. אבער אפטער שפילען די ראלע פון די נעגערס אין די אייראפעאישע לענדער די יודען: זיי ווערט צוגעשריבען דורך די ארטיגע נאציאנאליזמען דאס אלץ, וואס קאן דינען אויף אויסלאדע ווען דעם האס, וועלכער איז א רעזולטאט פון די געזעלשאפטליכע אנטאגאניזמען.

בעזונדערס האט דער פוילישער נאציאנאליזם, אין דער פערזאן פון ראמאן דמאווסקי און זיין שולע זיך ספעציאליזירט אין עקספלואטירען די יודען אלס דעם וויכטיגסטען טייל פון זיין פארטייאישען פראגראם: אויף דעם געביט האט דמאווסקי איבערגענומען דעם אלטען באגאזש פון רוסישען נאציאנאליזם פון די לעצטע צארישע יאהרען. אונטער'ן צייכען פון אנטיסעמיטיזם פיהרט אן די ענדעציע אויף סוחר'שע יסודות אנ'ארגאניזירטען האנדעל מיט שנאה. אויף יעדען געגנער קען מען אנהעצען די אנטיסעמיטישע באנדע; יעדען יוד קען מען צודריקען צום אייגענעם שוים. אויב ער וועט וועלען זיין א שותף פון דער ענדעציע.

אונטער'ן צייכען פון אנטיסעמיטיזם האט דמאווסקי'ס פארטיי דורכגעפיהרט אלע איהרע בעריהמטע קאמפאניעס געגען די פויערים און ארבייטער. מיט דעם דאזיגען רוהמפולען געוועהר אין דער האנד האט זי געגראבען די אונאפהענגיקייט און פערשאלטען די שווערד פון די לעגיאנען. דאס אפפערוויליגסטע פוילישע בלוט בעמיהענדיג זיך אלעדינג צו פערדעקען מיט'ן אויסרייד פון „יודישער אינטריגע".

אונטער'ן לאזונג פון קאמף מיט די יודען ארגאניזירען די ענדעקעס נאך היינט די אקאדעמישע יוגענד פונקט, ווי זיי האבען זיי ארגאניזירט אמאל, מיט צעהן יאהר צוריק, ווען זיי האבען פאר'ן ערפאלג פון זייער פארטיי, שלאגענדיג אין נארוטאוויטש'ן, דערלאנגט א שרעקליכען קלאפ אין דער אויפגעדעקטער ברוסט פון דער מענשליכקייט.

נישט אומזיסט האט גענעראל רידז-שמיגלי, רעדענדיג מיט א פאר טאג צוריק אויף דער פייערליכער אקאדעמיע לכבוד נארוטאוויטש'ן, אונטערגעשטראכען אין זיין טראגישען טויט נישט דעם קרבן פון פאליטישען קאמף, נאר דעם בלוטיגען בעוויין, אז דארט, וואו עס האט די אויבערהאנד דער בלינדער נאציאנאליזם, דארט שטארבט אפ דער מענש, דארט איז נישטא קיין ארט פאר אכטונג צו מענשליכקייט, דארט ווערט צובראכען אין פאלק דער קאלעקטיווער בעוואוסטזיין און די ציוויליזאציע.

נישט בלויז א פאליטישע נאר אויך א מאראלישע פראגע
אינטערפעלאציע איז לעמבערגער שטאט-ראט וועגען די אנטיסעמיטישע עקסצעסען

אויף דער לעצטער זיצונג פון לעמבערגער שטאט-ראט איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע פון די אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין לעמבערג. פראפעסאר ד"ר שמאראק האט באלד אין אנהויב פון דער זיצונג ארייגעטראגען אנ'אינטערפעלאציע, אין וועלכער ער האט געזאגט:

איך וואלט געוואלט אין נאמען פון אלע יודישע ראטמענער בעריהרען א פראגע, וועלכע איז זעהר פיינליך פאר אונז און איך בעטה אן, אז אויך פאר אלע מיטגלידער פון שטאט-ראט. אין די טעג פון 27. נאוועמבער ביז צום 2. דעצעמבער זענען אין אונזער שטאט פארגעקומען אנטיסעמיטישע עקסצעסען. (א טומעל פון רעכטס). איך וויל דא נישט אויסרעכענען קיין איינצעלהייטען, ווייל דאס, וואס עס איז געשעהען איז אזוי טרויעריג און עקעלדיג, אז ווערטער וואלטען געקאנט אפשוואכען דעם איינדרוק (טומעל).

מיר ווייסען, אז נישט אלע מיטגלידער פון שטאט-ראט וועלען האבען פערשטענדניש פאר איבערהאלט און אינהאלט פון אונזער אינטערפעלאציע. מיר ווייסען, אז ס'איז אזוי, הגם מיר קאנען נישט פערשטעהען פארוואס, ס'איז אזוי, עס וואלט זיך אויסגעדאכט, אז ווען עס האנדעלט זיך אין ערשיינונגען פון בארבאריזם און פון טרעטען דעם מענשליכען און בירגערליכען כבוד. מוזען אלע מענשען פון גוטען ווילען דאס בעקעמפען.

מען זאגט, אז דער שטאט-ראט איז נישט קיין ארט פאר פאליטיק און דעריבער איז דא נישטא קיין פלאץ פאר פאליטישע אקטען אהער, אז א פראטעסט און פערארטיילונג זענען אומנויטיג, בעת דער ערשטער פראטעסט פון שטאט-ראט האט נישט געהאט קיין ווירקונג און שליסליך זאגט מען, אז די יוגענד דארף מען נישט פערארטיילען, נאר ווארענען, דאס איז נישט ריכטיג.

וואס שייך דער פאליטישער זייט, האבען מיר דעם ווניגן בעריהרט ערגעץ אנדערש. מיט דער פראגע וועט זיך נאך בעשעפטיגען דער סיים און די רעגירונג. אבער די פראגע פון די אנטיסעמיטישע עקסצעסען איז נישט בלויז א פאליטישע, נאר אויך א מאראלישע. מיר ווילען רעדען און טרעפען צום געוויסען פון דער פוילישער בעפעלקערונג אין לעמבערג, אז זי זאל האלטען, דאס די עקסצעסען זענען אנ'עקעלהאפטע זאך. מיר ווילען איבערצייגען, אז מען דארף דאגענען פראטעסטירען, כדי עהנליכע זאכען זאלען זיך נישט איבערחזר'ען.

אויף דער לעצטער זיצונג פון שטאט-ראט, בעת עס איז געווארען בעריהרט די פראגע פון די עקסצעסען, האבען געוויסע פראפעסארען פון די הויכשולען געהאלטען פאר נויטיג צו פערלאזען דעמאנסטראטיוו דעם זאל, בעת דער שטאט-פרעזידענט האט געלייענט זיין ענונציאציע.

דער „יונגער" דערמאהנט די דרייפוס-אפערע און קומט צום אויספיהר, אז די קולטורעלע מענשען דארפען אויפדעקען דעם אמת, כדי צו בעזייטיגען דאס שלעכטע. ער פרעגט דעם שטאט-פרעזידענט, וואס ער האט געטון און וועט טון, כדי אויפצוקלערען דער בעפעלקערונג וועגען שאדען און מאראלישע קריוודע, וואס עס ברענגען עהנליכע עקסצעסען נישט בלויז דער יודישער בעפעלקערונג, נאר אויך דעם כבוד און דער קולטור פון דער שטאט לעמבערג; צי איז דער שטאט-פרעזידענט גרייט אנצונעהמען שריט ביי די מאסגעבינגע פאקטארען, כדי ארויסצוגעבען פעראורדנונגען, צו פערהיטען אין צוקונפט עהנליכע שטערונגען פון דער ארדנונג, און צו זיכערען דער בעפעלקערונג אהן חילוק פון גלויבען און נאציע דעם שוץ פון לעבען און פערמעגען. די אינטערפעלאציע פערנעהמט זיך דאן מיט'ן פערהאלטען זיך פון געוויסע טראמוואי-אנגעשטעלטע בעת די עקסצעסען.

דער שטאט-פרעזידענט האט געענטפערט, אז בעת די עקסצעסען האט ער עטליכע מאל אינטערווענירט ביי דער מאכט און בעהויפט, אז מען האט אלעס געטון, כדי צו פערהיטען די געשעהענישען. ער איז אויך געשטאנען אין קאנטאקט מיט'ן איבערפעלאנט און מיט די יודישע פארשטעהער. וואס שייך דאס פערהאלטען זיך פון געוויסע טראמוואי-אנגעשטעלטע, האט דער פרעזידענט ידיעות, אז בלויז איינער אדער צוויי טראמוואי-אנגעשטעלטע האבען זיך פערהאלטען נישט גינסטיג. עס ווערט וועגען דעם געפיהרט אנ'אויספארשונג און די שולדיגע וועלען בעשטראפט ווערען.

דער ענדעקישער ראטמאן ד"ר פרוכניצקי האט דאן ארייינגעטראגען אנ'אינטערפעלאציע אין בעקאנטען אנטיסעמיטישען נוסח. דער פרעזידענט האט ערקלערט, אז דער שטאט-ראט וועט תמיד כער אורטיילען אנפאלען אויף דער רוהיגער כריסטליכער יוגענד.

——=):O:(=——

ווי לעבען די ספרדישע יודען אין פאריז

זיי לעבען ביז איצט אפגעזונדערט, אבער זיי ווילען זיך דערנעהנטערען מיט די יודישע עמיגראנטען פון מזרח-אייראפא

פאריז. אין דער באהענט פון „פלעצעל“, אין די שמאלע אלטע גאסען פון פאבורג סאנט-אנטואן, באפריא זשאפרוא, קאווערזשיאק א. א., אין די רוישיגע האנדעלס-גאסען פון בייגעטע פערטעל — וואוינען זיי אין די טויזענדער אונזערע ספרדישע ברידער. וויפיל זענען זיי פערהאן אין פאריז? קיין אפיציעלע סטאטיסטיק ווענען דעם איז נישטא, נאר מען שאצט זיי אין דער צאהל פון פערציג ביז פופציג טויזענד.

זענען הויפטזעכליך פערטרעטען אין באנק-וועזען, אין האנדעל מיט אנטיק-זאכען און טעפיכער, אין קאמערץ מיט טייערע שטיינער און בריליאנטען. די ארימערע שיכטען, איבערהויפט, די ספרדים פון אלזשיר, טוניס א. א. דעמאנען שטארק אונזערע היימישע ווענוג-בעמיטעלטע עמיגראנטען. זיי זענען אין זייער גרעסטען טייל קליינהענדלער און מארשאנען.

אבער אויך דא איז פערהאן — א קלייבער אונטערשיד. האט איהר שוין ווען געטראפען א יודען פון פוילען, רומעניען, און פאריז, וועלכער זאל ארומפאהרען אדער שטעהען מיט א וועלכער גריבס? — זאא יוד איז א זעלטענהייט — און כמעט נישט פערהאן. צווישען די ספרדישע יודען און הויפטזעכליך פרויען — איז דער דאזיגער קליינהאנדעל שטארק פערשפרייט. מייסטענס זענען עס יודישע פרויען פון אלזשיר, טוניס. די געוואוינהייט שווער צו ארבייטען, דאס קענען די פראנצויזישע שפראך שפילט אין דער היבזיכט א נישט קליינע בעדייטונג.

די ארגאניזאציעס פון די ספרדישע יודען

ווי אזוי זענען די ספרדישע יודען אין פאריז ארגאניזירט?

ביז מיט אנ'ערך פיר, פינף יאהר צוריק אין די ארגאניזירונג פון ספרדישען ישוב געווען א גאנץ שוואכע. עס האבען עקזיסטירט בעזונדערע הילפס-געזעלשאפטען ווי „אריענטאוער פעראיין“ פון די ראזאליס א. א. — און ווענענס ארבייטספעלד איז געווען זעהר בעגרעניצט.

אויך אויפ'ן געביט פון רעליגיעזען לעבען — האט געפעהלט די אנפיהרענדע, צענטראליזירענדע געזעלשאפט. קיין קהלה אין אמת'ן זין פון ווארט איז נישט געווען. נישט רעכענענדיג די שוהלען פון דער קאנסיסטאריע — האבען עקזיסטירט דא און דארטען קליינע שוהלעכלעך. עס פלעגען זיי דאוויך עפענען מניבים אויף דער צייט פון די ימים-נוראים.

אין יאהר 1929 איז אין פאריז אנגעקומען דער געוועזענער הויפט-ראבינער פון די ספרדישע יודען אין וויען, הרב עובדיה, וועלכער איז איינגעלאדען געווארען אלס הויפט-ראבינער פון די ספרדישע יודען אין פאריז. הרב עובדיה האט זיך געשטעלט א גאר ברייטע אויפגאבע: שאפען א קהלה פון די ספרדישע יודען אין פאריז, צענטראליזירען די סאציאלע און קולטורעלע טעטיגקייט, אויפשטעלען אן אייגענעם שוהל-בנין און פערגרעסערען די פירצי־הונגס-ארבייט צווישען יונגען אויפוואקסענדען דור.

די גרויסע איינוואנדערונג פון ספרדישע יודען נאכ'ן קריג

פאר'ן קריג איז די קאלאניע פון די ספרדים געווען א קליינע, אינגאנצען פון אכט ביז צעהן טויזענד. אויפ'ן שלאכט-פעלד פאר פראנקרייך זענען געפאלען ביי 600 ספרדים-וואלאנטערען. אין דער צייט פון קריג און די ערשטע פיר, פינף יאהר נאך דעם קריג איז געגאנגען א בעדייטענדע עמיגראציע פון ספרדישע יודען קיין פראנקרייך. ספעציעל קיין פאריז, מען איז געקומען פון סאלאניקי, פון טערקיי, בולגאריען, מצרים, באגדאד און אויך פון פאלעסטינא. די ספרדישע עמיגראנטען זענען אין אלגעמיין געקומען — אנ'אנדער מין יודישע עמיגראנטען — ווי די צו וועלכע מיר זענען געוואוינט. דער גרעסטער טייל פון זיי — זענען געוועזענע שילער פון די „אליאנס“ שולען אין אריענט — בעזיצען געניגענדע קענטנישען אין דער פראנצויזישער שפראך.

די לעצטע עמיגראציע פון ספרדישע יודען איז בעשטאנען הויפטזעכליך פון מענשען מיט מיטלען, קאמערסאנטען, וועלכע האבען געזעהען פאר זיך אין פראנקרייך א גרויס און ברייט האנדעלס-פעלד, א מעגליכקייט צו פיהרען א בערייטענדען האנדעל צווישען אריענט און פראנקרייך.

מיט וואס בעשעפטיגען זיך די ספרדישע יודען?

וואס זענען די הויפט-בעשעפטיגונגען פון די ספרדישע יודען אין פאריז? די רייכערע שיכטען

די נייע פלאנצונגען אין ארץ-ישראל

(פון אונזער קארעספאנדענט)

אין אנהויב פון פערגאנגענעם יאהר האבען אפטימיסטישע עקאנאמיסטען אין ארץ-ישראל נביאות געזאגט, אז אין פריהלינג תרצ"ב וועלען יודען אין לאנד פערפלאנצען נייע 17.000 דונאם באדען מיט מאראנצען. די נביאות האט זיך ארויסגעוויזען נישט אינגאנצען ריכטיג. דער פערפלאנצטער באדען דערגרייכט נישט 17.000 דונאם. נאר גאנצע 20 טויזענד.

און ווי האלט עס מיט נייע פלאנצונגען היי-יאהר? וויפיל דונאם באדען וועט מען פערפלאנצען אין תרצ"ג? ווי עס ווייזט אויס, וויל מען זיך נישט מעהר פערלאזען אויף שאצונגען און נביאות זאגבריי. די ארבייטער-ארגאניזאציע האט ארויסגעשיקט איבער אלע קאלאניעס א ספעציעלען שליח, א מאכמאן, וואס האט געמאכט א גענויע אונטערזוכונג, האט זיך גוט נאכגעפרעגט אין די וועדים פון די קאלאניעס און ביי אנדערע קאמפעטענטע אינסטיטוציעס. דער רעזולטאט פון זיינע פארשונגען איז, אז אין פריהלינג פון תרצ"ג וועט מען האבען פאלגענדע נייע פערפלאנצטע באדען:

אין פתח תקוה און דער סביבה ביז בני-ברק 3.465 דונאם, אין שרון 5.755 דונאם, אין שומרון 5.010 דונאם, אין דרום יהודה 6 660 דונאם. אויפ'ן באדען פון קרן קימת (דורך „יכין“, התישבות האלף, אין עמק יזרעאל און עמק הירדן) 4.510 דונאם.

בסך הכל וועלען אין תרצ"ג געפלאנצט ווערען נייע 25.400 דונאם, אזוי אז דער יודישער פרדסים בעזיץ וועט איבערשטייגען 100.000 דונאם.

דער פועל-יוצא דערפון איז. אז עס וועט זיך שפירען אויף ס'נייע א מאנגעל אין יודישע ארבייט-הענד, מען וועט מוזען פאדערען א גרעסערע צאהל סערטיפיקאטען, און עס איז צו האפען, אז א גרעסערער טייל וועט אויך בעשטעטיגט ווערען. א בעזונדערע רעגירונגס-בעאמטער פאהרט ארום אין די קאלאניעס און ארבייטס-צענטערס און זאמעלט מאסגעבענדע אינפארמאציעס.

מיר ווארטען איצט אויך אויף א גרעסערע עליה אינ'ם ערשטען האלב-יאהר תרצ"ג אויף גרונד פון די נייע 4.500 סערטיפיקאטען, וואס די רעגירונג האט שוין בעשטעטיגט. עס איז גאנץ זיכער, אז די נייע אנגעקומענע חלוצים וועלען באלד צושיקט ווערען אין די קאלאניעס און בעקומען ארבייט. דאך דארף מען געדענקען, אז אויך ביי די נויטע ארבייט-אויסזיכטען איז דאס איינארדענען פון פויזענדער ארבייטער אין לאנד גאר נישט קיין לייכטע זאך. קודם כל דער מאנגעל אין דירות. אין תל-אביב איז שוין היינט שטארק געשטיגען דאס דירה-געלד, און עס איז גאר נישט גרינג צו בעקומען א דירה. אבער תל-אביב איז שוין היינט א גרויסע שטאט, און אויסער דעם בויט זי זיך ווייטער אין א שטארקען טעמפא. שווערער דאגעגען איז די פראגע אין א קאלאניע, וואו עס זענען קיינמאל נישטא קיין צוגעגרייטע דירות, און ווען עס קומען — צו נייע הונדערטער ארבייטער, ווערט די דירות-פראגע אונערטרעגליך. וויל מען איינארדענען ארבייטער אין א קאלאניע, מוז מען בעצייטענס זארגען פאר דירות, אויב נישט אין דער קאלאניע גופא, אזוי לפחות גאנץ אין נאהענטער שכנות פונ'ם ארבייטס-פלאץ, כדי די ארבייטער זאלען נישט דארפען פערברענגען שעה'ן מיט'ן מהלך צו דער ארבייט און מיד ווערען נאך איידער זיי הויבען אן ארבייטען.

מיט דער דאזיגער פראגע האט זיך לעצטענס פעראינטערעסירט דער קרן קימת, און א דאנק זיין טעטיגקייט איז געפונען געווארען פאר איהר די ריכטיגע לעזונג. דער קרן קימת האט געקויפט אין און ביי פערשידענע קאלאניעס גרעסערע פלעצער, וואו עס ווערען דורך דער יודישער אגענץ אויפגעשטעלט באראקען, אדער אפילו ריכטיגע בנינים, פאר די ארבייטער וואס זענען בעשעפטיגט אין די קאלאניעס. לעצטענס, אין צוזאמענהאנג מיט דער נייער עליה, האט דער קרן-קימת בעשלאסען צו קויפען נייע שטחים באדען פאר'ן דאזיגען צוועק, אויף וועלכע מען וועט קענען איינארדענען 1100 ארבייטער.

דאס איז נישט לייכט אנגעקומען. מען דארף וויסען, אז די באדען-פרייזען אין דער נאהענטער סביבה פון די קאלאניעס זענען שטארק געשטיגען. באדען פאר וועלכען מען האט פריהער געגעבען 10 פונט א דונאם, קאסט היינט שוין ביי 30 פונט. און מען מוז טאקע גלייך בעצאהלען, ווייל עס האט זיך געטראפען, אז בעת די פערהאנדלונגען וועגען א באדען-קניה איז דער פרייז פלוצלינג געשטיגען, און עס שוין נישט מעגליך געווען דורכצופיהרען די קניה צו דעם פריהער פערלאנגטען פרייז.

א. ירושלים.

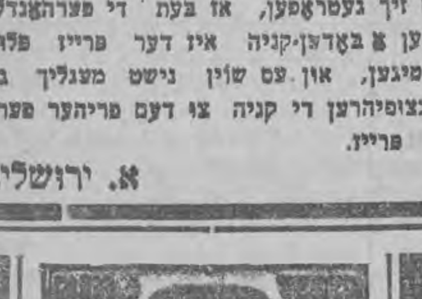

גרויסער יום-טוב-פראגראם!
דער פרעכטיגסטער עקראן-שטערן
די וואונדערבארע און זיסע
LILJAN HARVEY
אין שעהנעם און מעלאדישען ערציפילם
פראד. Eryk Pomer א.ג.
ליליאנקא
וויל זיך גט'ן
מיט Henri Garat
אין דער מענער-ראלע.
אויסערן פראגראם: קלאנג-צונאבע
און לאנד-אקטואליטעטען.

פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער.
הנחה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען.
אנהויב אין יום טוב 1 א זייגער בייטאג,
אין געוו. טעג 4 א זייגער נאכמיטאג.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5– 9 אוונט.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

שמערעל מיט זיין פידעל

טשעכאווער פראצעס צווישען א יודען און א פערשטארבענעם גראף אין ווילנער קרייז-געריכט

ווילנע. א טשיקאווער פראצעס איז פארגעקומען אין ווילנער קרייז-געריכט.

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק איז געזעסען דער ווילנער הענדלער מיט אנטיקען שמערל ראפאפארט, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען אין פערכאפען 2 אלטע שפיל-פידלען אין ווערט פון 1500 גילדען.

די געשיכטע שטעלט זיך פאר אין דער ליכט פון דער אויספארשונג אזוי:

מיט איניגע יאהר צוריק האט אין ווילנע געלעבט א גרויסער ליבהאבער פון מוזיק גראף ליעדוכאווסקי. ליעדוכאווסקי האט פון די אמאליגע יאהרען ווען ער איז נאך געווען רייך אנגעזאמעלט ביי זיך אין שטוב א גרויסע צאהל מוזיק אינסטרומענטען צווישען זיי אויך ווערטפולע פידלען.

די לעצטע יאהרען האט דער אלטער גראף גענומען פערקויפען זיינע אינסטרומענטען. ער האט געהאט צו ראפאפארטען א גרויסען צוטרוי און געטרויט איהם צו פערקויפען ווערטפולע פידלען. ער פלעגט אבער שטענדיג נעמען ביי איהם קוויטונגען.

ראפאפארט פלעגט פערקויפען דעם גראפס פידלען און אפגעבען איהם דאס געלט. די מסחרים זענען געווען זעהר אפטע און ער האט נישט אלע מאל איינגעפונען פאר נויטיג אפצונעמען ביים גראף די קוויטונגען, בכלל או דער אלטער גראף האט זיך פיינט געהאט צו רעכענען און פלעגט ראפאפארטען גלויבען.

מיט 3 יאהר צוריק איז דער אלטער גראף פלוצלונג געשטארבען.

זיינע יורשים האבען צופעליג געפונען אין זיינע פאפירען צעטלער, מיט ראפאפארטס אונטערשריפטען צווישען אנדערע א צעטעל אויף 2 ווערטפולע פידלען פאר וועלכע ער האט זיך נישט אויסגערעכענט.

די יורשים האבען גענומען פאדערען נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי 1500 גילדען פון ראפאפארטען.

אויפ'ן פראצעס האט ראפאפארט געטענהט, אז ער האט זיך מיט'ן גראף אויסגערעכענט, דערביי האט ער געשטעלט דער יורשטע — דער גרעפין אזא פראגע:

— צווישען דעם גראפס פאפירען האט איהר געפונען פיל מעהר קוויטונגען, טא פארוואס־זשע מאנט איהר גראד פאר די 2 קוויטונגען?

אויף דעם האט די גרעפין געענטפערט:

— ווייל דאס איז די גרעסטע סומע.

ראפאפארט דערקלערט ווייטער, אז ווען דער אלטער גראף וואלט געלעבט וואלט צו קיין שום פראצעס נישט דערגאנגען.

אלס פערטיידיגער איז ארויסגעטרעטען אדוו. אפליקאנט באראנטשוק, וועלכער האט צוקלאפט די בעשולדיגונג אויפווייזענדיג, אז ראפאפארט איז נישט שולדיג.

דאס געריכט איז אבער נישט מסכים געווען מיט די אויספיהרען פון פערטיידיגער און האט פערמשפט ראפאפארטען אויף 6 חדשים טורמע. אויפ'ן סמך פון דער אמנעסטיע איז איהם די שטראף געשאנקען געווארען.

דער פערמשפטער אפעלירט.

הערי'א אויפ'ן קאנצערט

פון יודישען וואונדער-קינד יהודה מנוחין אין פאריז

פאריז. דער געוועזענער פרעמיער הערי'א איז געקומען אויף דעם קאנצערט פון גענישאלען יודישען וואונדער-קינד יהודה מנוחין. דער פרעמיער איז געקומען שפעטליך, און קיין בילעטען זענען שוין נישט געווען. אבער, נאטירליך, ווי ער איז נאר אנגעקומען אין זאל פלעציעל איז די דינערשאפט איהם ענטקעגענגעקומען און ברייט געעפענט די טירען.

הערי'א איז אבער צו צו דער קאסע.

— ניין. איך וויל קויפען א בילעט.

די קאסירערין האט נישט געוואלט נעמען קיין געלד.

— הער פרעזידענט... איך קען ביי אייך דאס געלט נישט נעמען.

— וויל איך נישט. איך בעט צוויי בילעטען.

הערי'א האט ארויסגענומען געלד.

דא איז אנגעלאפען דער דירעקטאר פון זאל. נעמען מען האט שוין געהאט געגעבען צו וויסען וועגען וויזיט פון הויכען גאסט. דער דירעקטאר האט בעגריסט דעם פרעמיער:

— מיר רעפוטירטע פלעצער זענען דא פאר אייך, ה' פרעזידענט!

הערי'א איז שוין געווארען א ביסעל אויפגערעגט:

— וואס, איך קען קיין קאנצערטען שוין נישט הערען. מען וויל מיר שוין קיין בילעטען נישט פערקויפען?

— אבער איהר טוט אונז אן אזוי פיל כבוד, איהר קומט צו אונז, ה' פרעמיער!

— ניין, דאס קום איך צוליב פערגעניגען צו הערען יהודה מנוחין.

העריא'ס סעקרעטאר איז צוגעלאפען צו דער קאסע און בעצאהלט פאר די צוויי בילעטען. אבער דא איז ווייטער עפעס געשעהען. הערי'א איז אוועק צו א צווייטער טיר, און דער דינער האט איהם נישט דערקענט און א פראג געטון:

— אייערע בילעטען?

— וואו זענען מיינע בילעטען? איז שוין הערי'א געווארען אונגעדולדיג.

— ביטע, ביטע — איז אנגעלאפען דער סעקרעטאר מיט די געצאהלטע בילעטען.

הערי'א איז ענדליך אריין און נאך אבער דא האט מען איהם באלד דערקענט. די עלעגאנטע דאמען האבען באלד ארומגערינגעלט הערי'א, אלע מיט פראגראמען אין די הענד.

— אייער אונטערשריפט...

הערי'א האט שוין צוריק געפונען זיין גוטען הומאר. ער האט מיט זיין ברייטען שמייכעל אונטערגעשריבען די פראגראמען. באלד האט בעוויזען זיך אויף דער בינע דאס גענישאל יודישע קינד.

— נו, איצט קאנצערט! — האט הערי'א איבערגעבעטען די דאמען! —

ער איז געבליבען זיצען אין זיין פאטעל איבערגאנצען פערכאפט פון דעם שפילען פונ'ם יודישען קינד. ער האט הייס אפלאדירט טייל נומערען און איז אוועק פון קאנצערט ערשט ווען דאס יודישע יונגעלע האט געגעבען דעם לעצטען בויג זיך, פאר דעם ריזיגען און עלעגאנטען פובליקום.

ערשט דאמאלט איז דער דעמיסיאנירטער פרעמיער מיניסטער הערי'א אוועק און נאך מיט פערגעניגען צוגעגעבען:

— מ'דארף שפאנט אב פון דער פאליטיק!

א יוד וואס איז געווארען קעניג ביי מענשען־פרעסער

א שפאנענדע און מערקווירדיגע געשיכטע פון א יודישען יונגענמאן פון אויסטראליע, וועלכער איז מיט א גרופע ענגלענדער פערווארפען געווארען קיין ניו גוויניא צווישען ווילדע

מען בראט אפ די פרוי און מען פאשעט א דארען ענגלענדער

פון ש. יאקאבי.

— 2. —

ארום א שטונדע צייט האט מען זיי גע־פיהרט געבונדענע און דאן זענען זיי אנגעקומען צו א גרויסער לאגער, וואו עס זענען געווען אנ־געלייגט פייערן. דארט האבען שוין געווארט מחנות פון אנדערע ווילדע און אויבענאן, אויף א הויפען קלעצער, איז געזעסען אן אלטער קאניבאל, וועלכער האט זיך שוין קוים געקענט ריהרען. ווייזט אויס, אז דאס איז געווען דער עלטסטער מענשענפרעסער, זייער קעניג. ווייל אלע ווילדע האבען זיך צו איהם בעצויגען מיט גרויס רעספעקט און פאר איהם האט מען פערבייגעפיהרט איינע נאך די אנדערע די געפאנגענע ווייסע.

דאן האט מען זיי צוגעבונדען צו ביימער און די ווילדע זענען זיי פערבייגעגאנגען. יעדער האט זיי בעטאפט, געקנייפט, געקלאפט איבערן פלייצע, אויף דעם הארץ און אויף אנדערע טיילען פון זייערע קערפערס. דער פיהרער פון דער עקס־פעדיציע, ראבערט ווייל, איז געווען זעהר א דא־רער, האט יעדער מענשענפרעסער פערקרימט די נאז אויף איהם. צום סוף האט מען איהם אפ־געבונדען פון בוים און איהם ערגעץ אוועקגעפיהרט. סידני, וועלכער האט געוואוסט, וואס דאס בעדייט, האט א שושקע־געטון ווייל׳ס זוהן אין אויער אריין:

— זיי פיהרען אוועק אייער פאטער איהם אויסצופאשען....

דערפאר, ווען די ווילדע זענען צוגעקומען צו דער פעטער פרוי פיטערס, האבען זיי זיך גאר מחיה געווען, זייערע אויגען האבען אויפגעלויכ־טען מיט ווילדער פרייד און זיי האבען אונטער־געטאנצט. די מענשענפרעסער האבען בעת־מעשה געריעדט צווישען זיך אויף זייער שטייגער און עס איז געווען א מורא׳דיגער געפילדער.

צוויי ריזיגע מענשענפרעסער זענען צום סוף צוגעקומען צו דער פעטער פרוי פיטערס און זי אפגעבונדען פון בוים. ווידער האט זי זיי געשאלטען מיט טויטע קללות. נאך די זעלבע נאכט האבען די ווילדע געמאכט א סוף צו איהר.

סידני דערצעהלט, אז קיינמאל אין זיין לע־בען האט ער נישט געהאט אזא מורא׳דיגע, אזא שרעקליכע איבערלעבונג ווי דעמאלט, אין יענער טראגישער נאכט, ווען מען האט די פיטערס אריינ־געווארפען אין פייער אריין און זי לעבעדיגערהייט געבראטען. די ווילדע האבען געטאנצט, געשפרונ־גען פון ווילדער שמחה, בעת זיי האבען זי גע־בראטען.

אבער פריהער האבען זיי אראפגעריסען פון איהר די קליידער און יעדער ווילדער האט בע־טאפט איהר פעטען לייב. איין ווילדע פרוי האט זיך אנגעכאפט צו דער ענגלענדערינס אראפהענגענ־דע בריסטען און מען האט זי קוים פון זיי אוועק־געריסען. איין ווילדער האט אריינגעשטאכען א שפיציגען שטעקען אין הינטערשטען טייל פון איהר קערפער, כדי צו ווייזען די אנדערע ווילדע ווי פעט זי איז — און די אומגליקליכע ענגלענדערין האט זיך געקארטשעט פון יסורים.

באכדעם ווי מען האט די אומגליקליכע אפ־געבראטען, האבען די ווילדע איהר קערפער אוועק־געלייגט אויף דער ערד און מיט שארפע שטיינער גענומען שניידען איהר פלייש. דאס האבען זיי געטון פאר די אויגען פון די אנדערע געפאנגענע. פרוי ווייל האט פון שרעק און אויפרעגונג גע־חלש׳ט, אבער קיינער האט גארנישט געקענט טון פאר איהר. אלעמען האט ערווארט דער זעלבער שיקזאל, וואס דער פרוי פיטערס, און זיי האבען מקנא געווען דעם ה׳ ראבערט ווייל, וואס ער איז אזוי דאר און עס וועט נעהמען א לאנגע צייט, איידער ער וועט געווינען זאט און דערווייל קאן פון ערגעץ אפשר קומען הילף.

די מענשענפרעסער האבען זיך אזוי געריסען איבער דער אפגעבראטענער פרוי פיטערס, אז זיי האבען שיער נישט דערהרג׳עט איינער דעם אנ־דערען, אבער עס האט נישט געקלעקט פאר אלע־מען און די אנדערע געפאנגענע האבען מורא גע־האט, אז נאך די זעלבע נאכט וועט מען זיך נעה־מען צו זיי. נאר זיי האבען אפגעשניטען גליקליך. ביסלעכווייז זענען זיך די ווילדע פונאנדערגעגאנגען, די פייערן זענען געבליבען ברענען און די גע־פאנגענע זענען אזוי געשטאנען צוגעבונדענע צו די ביימער.

אין מיטען נאכט האט זיך פון צווישען די ביי־מער בעוויזען איינער פון די מענשענפרעסער. ער האט זיך א ווארף־געטון אויף דער פרוי ווייל, די פרוי פון דעם דארען ענגלענדער און זי א־וועקגעריסען פון בוים, שלעפענדיג זי צום פייער. די אנדערע געפאנגענע האבען באלד בעגריפען, וואס דא טוט זיך. א הונגעריגער מענשענפרעסער האט דא פשוט געוואלט בעגעהן א גנבה און זיך אנפרעסען מיט פרוי ווייל׳ס קערפער, אין דער צייט, וואס די אנדערע מענשענפרעסער שלאפען.

פרוי ווייל האט אויפגעהויבען א גרויס גע־שריי און די אנדערע געפאנגענע האבען איהר אונטערגעהאלפען. דער ווילדער האט זיך דערשרא־קען און געוואלט שטעלען פיס, נאר דא זענען אויסגעוואקסען אנדערע ווילדע און זעהענדיג, וואס א מיטגליד פון זייער שבט האט דא געוואלט אפ־טון, האבען זיי איהם געכאפט און געבונדען, אויף מארגען, באלד אינדערפריה, איז פארגעקומען משפט איבער איהם.

דער קעניג פון די מענשענפרעסער איז ווידער געזעסען אויבענאן אויף דעם בארג קלעצער און ארום איהם זענען געזעסען די אנדערע פיהרער פון דעם שבט, אזעלכע מיניסטארען, הייסט עס... דער בעשולדיגטער קאניבאל איז געשטאנען אין מי־טען, א געבונדענער, און געווארפען מיט׳ן קאפ, געטרייסעלט מיט׳ן גאנצען קערפער און עפעס גע־רעדט, געשריגען, אבער זיין גורל איז שוין גע־ווען פערחתמ׳עט.

אין א שעה ארום האט מען איהם אריינגע־ווארפען אין פייער אריין און איהם אפגעבראטען. געוועהנליך, עסען נישט די קאניבאלען קיין מיט־גליד פון זייער אייגענעם שבט, סיידען איינער פערזינדיגט זיך שטארק — און אט דער קאניבאל האט זיך זעהר שטארק פערזינדיגט: ער האט גע־וואלט גנב׳ענען א פעטען ביסען בלויז פאר זיך אליין. בקיצור, מען האט איהם אפגעבראטען און דאן געפראוועט א סעודה פון איהם. עס האבען זיך ווידערהאלט די ווילדע סצענעס, וואס א נאכט פריהער, ווען מען האט געמאכט א מאהלצייט פון דער פרוי פיטערס.

דער געפלאנטער פערברעכען פון דעם קא־ניבאל האט געראטעוועט די איבעריגע מיטגלידער פון דער עקספעדיציע. די ווילדע זענען געווען פערנומען מיט דעם נאשער, וואס האט געוואלט גנב׳ענען א געשמאקען מאכל, און דערנאך האבען זיי איהם אליין אויפגעגעסען, דערווייל האבען די געפאנגענע געוואונען צייט פאר זיך.

אין דער צייט, וואס די אנדערע מיטגלידער פון דער עקספעדיציע האבען אויפגעגעבען אלע האפנונגען זיך צו ראטעווען, האט סידניס מוח געארבייט פלינקער, ווי אזוי זיך ארויסצודרייען פון די ווילדע. פלוצלונג האט עפעס אויפגעלויכטען א געדאנק אין זיין קאפ. זיינע אויגען האבען זיך אנגעצונדען מיט פרייד.

דער יודישער מאטראז ווערט קעניג פון די מענשענפרעסער

וואס איז געווען סידניס שמחה? פלוצלונג האט ער זיך דערמאהנט, אז נאך אלס יונגער יונגעל האט ער זיך פון שווארץ־קינסטלער אויסגעלערנט אלערליי קונצען. ער קאן, למשל, אריינ־שטעקען אין מויל אריין א ברענענדיגען שטע־קען און דערנאך ארויסשפייען פייער; ער קאן אויך ציהען סטענגעס פון מויל און ווייסט ווי אזוי צו פייפען מיט אן אויער. דאס הארץ האט איהם געזאגט, אז אט די קינדערשע קונצען וועט בושא־חן זיין ביי די ווילדע. אבער ווי אזוי גיט מען זיי צו פערשטעהן, אז ער וויל זיי עפעס ווייזען, אז זיי פערשטעהען נישט זיין שפראך און ער פער־שטעהט נישט זייערע. חוץ דעם, איז ער געבונדען און ער קאן זיך נישט קיין בעוועג טון.

די געפאנגענע זענען געווען אפגעשוואכט. ווען די ווילדע האבען אפגעבראטען זייער אייגענעם מיטגליד, האבען זיי פון איהם אפגעשניטען שטי־קער פלייש און דאס אונטערגעטראגען די געפאנ־גענע צו עסען, אבער די געפאנגענע האבען מיט עקעל זיך אפגעקעהרט דערפון. האט מען זיי גע־שפייזט מיט פערשידענע קרייטעכצער, פון וועלכע די גרינע גאל האט זיך געקעהרט, אבער וואס האט מען זיי געקענט טון? אז מען איז הונגעריג, עסט מען אלעס.

אויף מארגען האט מען זיי אלע אפגעבונדען. פון פערשידענע זייטען האבען געפלייצט ווילדע מיט שרעקליכע קולות. די געפאנגענע האבען פער־שטאנען, אז דאס גרייט מען זיך איצט זיי אלעמען אפצובראטען און אויפעסען. דער גאנצער שבט איז זיך צונויפגעקומען צו דער סעודה. די ווילדע האבען ארום זיי געטאנצט, געווארפען מיט די הענט, געקלאפט מיט שטעקענס, געשפרונגען און געשריגען.

סידני האט אויסגענוצט א מאמענט, ווען זיי־נע ווילדע וועכטער האבען זיך פערקוקט ערגעץ, א כאפ־געטון א ברענענדיגע צווייג און פאר אלע ווילדע אין די אויגען זי א רוק־געטון מיט׳ן פייער אין מויל אריין, דערנאך האט פון זיין מויל גע־זעצט א פלאם. די ווילדע זענען געבליבען שטעהן איבעראשטע און דאן ארויסגעלאזט א ווילד געשריי.

(סוף מארגען).

אויף פעריען אין די חגאות־טעג!

קלאנג־קינא־טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

הייינט און פאלג. טעג!

דאפעלטער פראגראם!

1) מעכטיגע עראטישע דראמע א. נ.:

איז דאקטאר׳ס קאבינעט

אין דער הויפט־ראלע:

Warner Baxter

2) „פרימאבאלערינע"

(ווייסע נעכט)

דאס בנ״ר שאוגעלט אפ דאס לעבען אין רעסלאנד פון די צארישע צייטען.

אין די הויפט־ראלען:

Laura la Plante, Michał Wawicz.

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12 א זייגער בטאג.

די נייע זון - סטאציע אויפ׳ן בארג סיני

(וויסענשאפטליכע שמועסען)

פון ל. באראדולין

די צייטונגען האבען בעריכטעט, אז דער סמיטסאניאן אינסטיטושאן אין וואשינגטאן האט בע־שלאסען אויפצושטעלען אן אבסערוואטאריע (בעאב־אכטונגס־פלאץ) אויפ׳ן בארג סיני, כדי צו מעסטען דארטען די טעטיגקייט פון דער זון. איז היינטער אט דעם שטיקעל ביינעס פערהאן אן אינטערעסאנטע גע־שיכטע, מיט וועלכער עס איז כדאי זיך צו בעקענען.

אבער פריהער א פאר ווערטער וועגען דעם בארג סיני.

ערגעץ צווישען עגיפטען און אפריקע און אראביען אזיע ליגט א קליינער האלב־אינזעל מיט׳ן נאמען סיני. ער ליגט אויפ׳ן וועג צווישען עגיפטען און פאלעסטינע. דער גאנצער האלב־אינזעל שטעלט מיט זיך פאר א גלאטע און פלאכע וויסטע־ניש, נאר אין דעם זידליכען טייל איז פערהאן א גרופע בערג, און איינער פון אט די בערג ווערט איצטער בעטראכט אלס דער בארג סיני, וואו משה זאל האבען געקראגען די לוחות. אויף דעם בארג געפינט זיך איצטער אן אלטער גריכישער מאנאס־טיר מיט עטליכע צעהנדליג מאנאכען. אבער די לעבענס־בעדינגונגען זענען דארטען אזעלכע שווע־רע, אז מאנאכען ווערען דארטען אלץ וויניגער און וויניגער, און מען רעכענט, אז אין א דור שפעטער וועט דער מאנאסטיר אנהויבען פוסטעווען אויס מאנגעל אין מאנאכען.

און אויף אט דעם בארג וויל מען עס איצטער אויפשטעלען די סטאנציע צו שטודירען די טעטיגקייט פון דער זון.

אזעלכע סטאנציעס זענען פערהאן ביי אנ־ערך 200 שטיק צעווארפען איבער אלע טיילען פון דער וועלט. די אינטערעסאנטסטע פון זיי זענען: אריזאנע, וואס געפינט זיך אויף א בארג ערגעץ אין טשילי, זיד־אמעריקע, און א צווייטע, וואס געפינט זיך אויף א בארג ערגעץ אין זיד־אפריקע, די דריטע אינטערעסאנטע סטאנציע וועט זיין די, וואס וועט בעגרינדעט ווערען אויפ׳ן בארג סיני, און אינטער־רעסאנט זענען זיי מיט דעם, וואס יעדע פון זיי גע־פינט זיך אין א טרוקענער, הייסער וויסטעניש, צעהנדליגער מיילען ווייט פון יעדעם נאהענטסטען בעוואוינטען דארף. די לעבענס־בעדינגונגען זענען דארטען אזעלכע שווערע, אז מען מוז האבען א סך כח און נאך מעהר ענטוזיאזם עס אויסצוהאלטען. אין יעדער סטאנציע געפינען זיך צו עטליכע יונגע פאר־שער, וואס מען האט אהין ארויסגעשיקט. און די יונגע פארשער האט מען אהין נישט פערשיקט פאר זייערע גרויסע פערברעכענס; דאס זענען זיי אליין אהין אוועק מיט זייער פרייען ווילען אפצוזיצען גלות פאר דער וויסענשאפט. איינציגע פון זיי האבען מיט זיך זייערע פרויען, און אמווייניגסטענס איי־נער פון זיי האט מיט זיך א קליין קינד.

דער צוועק צוליב וועלכען אט די סטאנציעס זענען געגרינדעט געווארען, איז צו שטודירען און בעארבייטען די טעטיגקייט פון דער זון, כדי אויסצו־ארבייטען א וועג ווי אזוי מען זאל קענען פאראויס־זאגען דעם וועטער מיט וואכען, חדשים און יאהרען אין פאראויס. אין יעדער סטאנציע געפינען זיך זעהר פינקטליכע אפאראטען און אינסטרומענטען, וואס מעסטען שטענדיג די טעמפעראטור פון דער לופט, דער דרוק פון לופט, די דיכטונג און די קראפט פון ווינטען, און, הויפטזעכליך, די היץ פון דער זון.

יעדער איינער ווייסט, אז אויף דער זון זענען פערהאן פלעקען, אמאל זענען זיי גרעסער, און אמאל זענען זיי קלענער. דער פעריאד פון די גרעס־טע פלעקען ווידערהאלט זיך, קומט צוריק אלע עלף יאהר. די דאזיגע פלעקען זעהען אויס ווי זיי זאלען זיין לעכער אויף דער אויבערפלאך פון דער זון. די גאנצע זון, ווי זי ערשיינט פאר אונז, איז א ריזיגער באל פון אנגעגליטע גאזען עטוואס געל־בלעך אין קאליר. די פלעקען זעהען אויס ווי אין איין ארט אדער צווייטען זאלען זיך די דאזיגע אנגעגליטע גאזען פונאנדער־רוקען און פארמיר׳ע ווי א מין טונ־קעלע לאך אויף דער אויבערפלאך פון דער זון.

ווען מען מעסט די היץ, וואס פערשפרייט זיך פון פערשידענע טיילען פון דער אויבערפלאך פון דער זון — עס זענען פערהאן ספעציעלע אינ־סטרומענטען פאר דעם, — זעהט מען זיך ארום, אז די דאזיגע טונקעלע פלעקען פערשפרייטען מעהר היץ, ווי די מעהר ליכטיגע טיילען פון דער אויבער־פלאך פון דער זון. זיי זענען הייסער. עס איז ווי מען זאל אפרוקען א פענסטער אויף דער זייט און ארויסלאזען פון דער טיעפעניש מעהר היץ. אזוי די זון. אלס א גאנצע איז הייסער, טיילט אפ מעהר היץ פון זיך, ווען זי האט אויף זיך מעהר פלעקען.

יעדער צושטאנד פון דער זון בעזונדער האט זיך זיין ספעציפישען וועטער אויף דער ערד. הייסט עס, אז ווען מיר זאלען וויסען אין וועלכען צו־שטאנד די זון וועט זיין אין א געוויסען טאג אין א חודש ארום, וועט מען קענען זאגען, אומגע־פעהר, וואס פאר א וועטער עס וועט דאן זיין. און צוליב דעם זענען עס אט די אבסערוואציע סטאנציעס געגרינדעט געווארען.

פריהער אדער שפעטער וועט עס ברענגען דערצו, אז מען וועט קענען פאראויסזאגען דעם וועטער מיט וואכען, חדשים און יאהרען אין פאר אויס. מען איז שוין אויפ׳ן וועג צו אט דעם ציל. אבער ווען דער ציל וועט דערגרייכט ווערען — וועט מען דערמאנען צום גוטען די יונגע פארשער וואס מוזען איצטער אפזיצען גלות אין ווייטע וויסטענישען און ברענגען זיך אלס קרבנות פאר אט דעם ציל?

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג כו 26 כסלו תרצ"ג

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.44

זון-אונטערגאנג 3.26

וואס פארא רעפארמען פערלאנגט די לאדזער האנדעלס-קאמער

אויפ'ן געביט פון דער סאציאלער געזעצגעבונג

כדי מעגליך צו מאכען די ארבייטס-ווארשטאטען אדורכצוהאלטען דעם איצטיגען שווערען קריזיס און זיי מעגליך צו מאכען ווייטער צו רעדוצירען וואלט מען געדארפט:

1) רעווידירען די איצטיגע סאציאלע געזעצגעבונג דורך פערקלענערן די לאסטען, וואס בילדען א בעדייטענדע פאזיציע אין דער קאלקולאציע פון דער פראדוקציע.

2) רעזיגנירען פון ווייטערדיגען אויסבוי פון דער סאציאלער געזעצגעבונג. בעזונדערס וואלט מען געדארפט:

א) איינפיהרען דעם פרינציפ, אז די הויך פון די „סטאווקעס" דארף שטעהן אין א שטענדיגען פערהעלטניש צו די פאקטישע פערדינסטען און נישט צו די נאמינאלע שכירות.

ב) פערקלענערן בעדייטענד די בעלאסטונג פאר די פערזיכערונגס-אינסטיטוציעס אין אלע מינים פערזיכערונגען (כאטש מיט 40 פראצענט), בעגרעניצען די אפצאהלונגען פאר די פערזיכערטע בעזונדערס ביי א קראנקהייט. ס'זאלען נישט בעקומען קיין אונטערשטיצונגען די פערזאנען, וועלכע קענען אויף אנ'אנדער וועג בעקומען הילף אין פאלען, וואס ווערען ארומגענומען דורך געזעלשאפטליכער פערזיכערונג.

ג) ביליגער מאכען די אדמיניסטראציע אין די פערזיכערונגס-אנשטאלטען.

ד) פערזיכערן די ארבייטסגעבער אנ'אנטייל אין אלע ארגאנען אין די פערזיכערונגס-אינסטיטוציעס צוגלייך מיט די פערזיכערטע.

ה) אדורכפיהרען די ליקווידאציע פון די חובות אין די פערזיכערונגס-אנשטאלטען.

ו) די פראצענטער פאר די פערלעגענע חובות, וואס זענען געבומען געוואָרען נישט געזעצליך אין די יאהרען פון 1931–1924, ווי ס'שטעלט דאס פעסט דער אורטייל פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל, זאלען פערעכענט ווערען די ארבייטס-געבער אויפ'ן חשבון פון די לויפענדע אפצאהלונגען,

ז) ווי אמשנעלסטען נאָוועליזירען דאס געזעץ וועגען דער ארבייטס-צייט און אורלויבען,

ח) די ארבייטס-צייט זאל פעסטגעשטעלט ווערען אויף 48 שעה א וואך,

ט) פאר איבערשעה'ן זאל געצאהלט ווערען נישט 100 און 50 פראצענט, נאר 50 און 25 פראצ.

י) די אורלויבען זאלען פערקלענערט ווערען אויף א העלפט און נישט איינפיהרען איצט די פערזיכערונג אויפ'ן פאל פון עלטער און פאר אינוואלידען.

א שוסטער, א פלייש-סוחר און א „מאניקושיסטקע"

דאס שעהנע ווייבעל האט אפגענארט דעם מאן און אויך איהר „קאכאנעק"

א פיקאנטע געשיכטע, וואס האט דערפיהרט צו א גט צווישען צוויי פארפעלקער

גאנץ אלטשטאט קאכט איצט מיט א טראגי-קאמישע געשיכטע וואס האט די לעצטע טעג דארט פאסירט און האט געבראכט צו א גט פון 2 פאר-פעלקער.

די געשיכטע דערצעהלט זיך אויף פאלגענדען אופן: אויף סטאדאלניאנא גאס וואוינט אין א פראנט-געוועלב על א יודישער שוסטער ווי א קליין, דער יודעל, הארעוועט שווער אויף פרנסה פאר זיך און זיין יונגער פרוי. האט דער גורל געשטראפט דעם דאזיגען קליינעם, דארען שוסטערל מיט א ווייב, וואס איז געווען דער היפך פון אים, א הויכע, שעהנע און עלעגאנטע פרוי, וועלכע איז געפעלען געוואָרען פיל מאנספערשוינען, וועלכע האבען זי געזעהען.

און געשמועסט האבען בעקאנטע מענשען, אז דאס דאזיגע ווייבעל „פאסט נישט קיין תעניתים" און לאזט זיך וואוילגעהן מיט אנדערע מענער. דאס שוסטערל האט פון דעם נ-שט געוואוסט און זיך נישט אינטערעסירט מיט דעם וואס זיין ווייבעל טוט. מאכט זיך א מעשה, אז דאס שעהנע ווייבעל קומט אין א יאטקע קויפען פלייש. אין דער דאזיגער יאטקע איז גראד דעמאלט געשטאנען א פלייש סוחר א געוויסער ס., וועלכער איז גלייך אויפמערקזאם געוואָרען אויף דער שעהנקייט פון דעם יונגען ווייבעל. ווען חנה'לע האט גענומען איהר חלק פלייש און איז אוועקגעגאנגען, איז דער פלייש סוחר צוגעשפאנגען צום קצב, אז ער זאל איהם זאגען, ווער דאס ווייבעל איז. דער קצב האט גע-ענטפערט, אז דער סוחר איז נישט דער ערשטער, וועמען דאס ווייבעל איז געפעלען געוואָרען און אויב דער סוחר וויל ריזיקירען א הונדערט זלאטיס, וואלט ער זיי געקענט צונויפברענגען.

נאך א געוויסער קווענקלעניש האט דער סוחר מסכים געווען דערצו און דער קצב האט אייגעאר-דענט דעם ערשטען ראנדעוואו צווישען חנה'לען און דעם פלייש-סוחר ס. דאס פארל איז אוועק אין א רעסטאראן. דארט האט מען זיך צעווארימט מיט א ביסעל משקה, מיט צוביים און סוף-כל-סוף איז מען אדורכגעקומען צווישען זיך, אז מען זאל געהן ערגיץ פערברענגען צוזאמען עטליכע שעה. חנה'לע האט געהאט אנ אדרעס פון אנ'ארימער פרוי אויף דער אלטשטאדט. זיי זענען דארט אוועק. חנה'לע האט געגעבען דער ארימער פרוי פון סוחר'ס געלד 15 זל. אז „זי זאל געהן אין קינא" און דאס פארל איז געבליבען אליין אין דער וואוינונג אין פער-לויף פון עטליכע שעה. דא דארף צוגעגעבען ווע-רען, אז דער פלייש-סוחר ס. האט א פרוי מיט צוויי קינדער.

פון דער דאזיגער ערשטער ראנדקע איז גע-וואָרען א צווייטע, א דריטע, ביז דאס פארל האט זיך אנגעהויבען גאנץ אפט צו טרעפען אויף „ניי-טראלע" ערטער.

חנה'לע האט אָבער נישט געהאט אזויפיל תירוצים פאר איהר מאן, צוליב וואס זי געהט אזוי אפט אוועק פון דער היים און זי האט דעריבער ערקלעהרט, אז כדי צו העלפען איהר מאן אין דער פרנסה לערנט זי זיך מאניקור. דאס איז אויך נישט געווען קיין ליגען, ווייל דער סוחר ס. האט בע-צאהלט, אז חנה'לע זאל זיך אויסלערנען מאניקור.

געענדיגט די לעהר, האט חנה'לע ארויסגע-שטעלט א שילדעל און געווארט אויף קונדען. פער-שטעהט זיך, אז דער ערשטער און כמעט דער איין - איינציגער קונדע איהרער איז געווען דער סוחר ס.

ער האט אנגעהויבען אפט דארט אריינצוקומען. דאס ווייבעל האט פון איהם געצויגען געלד אויף אלע זייטען, דער סוחר איז אָבער געווען פערליבט. דאס קליינע דארע שוסטערל האט שוין אויך אנגע-הויבען צו בעמערקען, אז דער ענין איז נישט אינגאנצען גלאטיג, אָבער ער האט זיך גארנישט אנגרופען, ווייל דערווייל האט זיך איהם זעהר גוט געלעבט און ער האט זיך נישט געהאט אויף וואס צו בעקלאגען.

די דאזיגע ליבע, צווישען חנהלען און דעם סוחר האט אפגעהאלטען גאנצע 2 יאהר און ווי ס. ערקלעהרט, האט איהם די דאזיגע ליבע אפגעקאסט צעהן טויזענד זלאטעס.

די לעצטע צייטען האט ס. אנגעהויבען צו בעמערקען, אז חנה'לע געהט עפיס צו אפט מיט דעם וואליזקעלע מיט מכשירים צו קונדען אהיים. עפיס האט מען זי צו אפט ארויסגערופען צו קונ-דען אהיים צו מאכען מאניקור. איינמאל האט ער בעשלאסען איהר נאכצושפיאנירען וואוהין זי געהט, ער האט אפגעווארט ביז חנה'לע וועט ארויסגעהען מיט דער וואליזקע און איז איהר נאכגעגאנגען טריט ביי טריט. ער האט געזעהען ווי זי געהט אויף קאנסטאנטינער-גאס אין די הויכע נומערן. ער האט אפילו נאכשפיאנירט אזוי ווייט, אז ער זאל זעהן אין וועלכער שטוב זי געהט אריין.

ס. האט זיך דאן אנגעהויבען נאכצופרעגען, וואס פארא שטוב דאס איז און דא האט ער זיך צו זיין גרעסטער איבערראשונג דערוואוסט, אז דאס איז א „פרעהליכער סאלאן". וואו מ'לאזט אריין נאר מיט פראטעקציע און מען פערברענגט מיט „ווייבלעך פון דער געזעלשאפט".

דער פלייש-סוחר ס. האט געזוכט פראטעק-ציע אין דעם דאזיגען סאלאן אריין, ס'האט געדויערט עטליכע טעג ביז ער האט די פראָ-טעקציע בעקומען.

ער איז אריינגעקומען אין דעם דאזיגען פרעהליכען לאקאל און באלד האט ער געמאלדען דער בעל-בית'טע פון דער דאזיגער מליגה, אז ער וואלט געוואלט פערברענגען מיט איינע פון די דאמען, וואס זענען דא צו דער דיספאזיציע פון די געסט, ס. האט בעשטעלט די מאניקושיסט-קע. באלד האט מען נאך איהר געשיקט און זי איז געקומען מיט איהר מאניקור-וואליזקע. מ'קען זיך פארשטעלען די סצענע וואס איז פארגעקומען ווען דער סוחר ס. האט געטראפען אין דעם פרעה-ליכען הייזעל די מאניקושיסטקע חנה'לע. אויף דעם האט זיך די געשיכטע נאך נישט געענדיגט. ס. האט פאר'ן אריינגעהן אין לאקאל אויף דער קאנסטאנטינער גאס אנגעגרייט עטליכע „וואוי'ע יונגען". וועלכע זענען באלד נאך חנה'לען ארויף אין דעם לאקאל. ווען מ'האט זיי נישט געוואלט אריינלאזען אין לאקאל האבען זיי אויפגעבראכען די טיר און אנגעהויבען צו דעמאלירען דעם גאנ-צען לאקאל. ס'איז געקומען צו א גרויסען סקאנדאל וועלכער איז אויך געקומען אין גאס אריין.

בעכטען זענען צוויי פאר-פעלקער געווען אין ראבינאט. דער שוסטער מיט זיין ווייב חנה'לע און דער פלייש-סוחר ס. מיט זיין ווייב. אין ערשטען פאל האט דער מאן פארגעלעגט א גט, אין צווייטען—דאס ווייב.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון ברית הצה"ר

די טעג איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון פערבאנד פון ציוניס-טען רעוויזיאָניסטען אין לאדז.

נאכ'ן אפגעבען דעם בעריכט פון אפטרע-טענדען ועד, דורך ה' מגר. בערקאל און נאכ'ן אויספיהרען דעם פאליטישען רעפעראט פון אינזש. עלפערין, איז די אלגעמיינע פערזאמלונג צוגע-טרעטען צו דער גענעראל-דיסקוסיע, און צו די וואהלען פון א נייער. פערוואלטונג. עס איז אויס-געוועהלט געווארען א נייער ועד, וועלכער האט זיך שוין קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן:

פארזיצענדער: אינזש. ד. עלפערין, וויצע פארזיצענדער מגר ט. בערקאל, סעקרעטאר ש. אויערבאום, פינאנסען — מ. קאכאנסקי, ארגאני-זאציע ש. פישער, קולטור י. נירענבערג און מ. ליכטענשטיין.

די אלגעמיינע פערזאמלונג האט אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציעס:

1) די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון „ברית הצה"ר" אין לאדז, ווארפט אפ די אטאקעס מצד „הסתדרות", געגען דער פערזאן און טעטיגקייט פון בעסטען זוהן פון יודישען פאלק אין היינטיגען דור, פון גרינדער פון לעגיאן, דעם אסיר פון עכו, דעם בעשיצער פון יודישען כבוד און נאציאנאלער ווירדע, דעם שעפער פון דער אידענשטאט-פארטיי, דעם פיהרער פון יודי-שען פאלק, זאב זשאבאטינסקי.

2) די אלגעמיינע פערזאמלונג ערקלעהרט פייערליך טריי די לאזונגען און אידעען פון ליבען מנהיג פארטצוזעצען אונטער זיין אנפיהרונג מיט נאך א גרעסערן אייפער און אפפערווילליגקייט דעם הייליגען קאמף פאר דעם אויפבוי פון יודישער מלוכה אין ארץ-ישראל אויף ביידע זייטען פון ירדן.

3) די אלגעמיינע פערזאמלונג פראטעסטירט ווי אמשארפסטען געגען אלערליי פרובען פון איינפיהרען אין וועלכער ס'איז פארם דעם פאר-לאמענט אין ארץ-ישראל, וועלכער איז אין איצ-טיגען מאמענט א אטענטאט אויף אונזערע, דורך דער באלפור-דעקלאראציע און מאנדאט גאראנ-טירטע רעכט אויף ארץ-ישראל, און אפעלירט צו די רעוויזיאניסטישע עקזעקוטיווע אונטערצו-נעהמען א גרויסע אקציע געגען דער פארלאמענט-געפאהר, און ארגאניזירען די יודישע מאסען צים דאזיגען קאמף. די אלגעמיינע פערזאמלונג האט אויך ארויסגעשיקט א פעררעהרונגס-דעפעשע צים מנהיג זאב זשאבאטינסקי.

טאג-באטיצען

ס'איז נישט גלייך אזוי

דארף מען נאך אימיצען איצט צו דערצעה-לען וועגען דעם עלענד און נויט, וואס הערשט אין לאדז, וועגען דעם כסדר'דיגען וואוקס פון דער ארבייטסלאזיגקייט, וועגען דעם קאמף, וואס די צעהנדליגער, טויזענדער ארימעלייט האבען צו פיהרען פאר דייער עקזיסטענץ. יעדער בעמיהט זיך צו פערלייכטער'ן דאס לעבען פון די אויסגע-מאטערטע און פער'חושך'טע, אָבער בשום אופן קען מען זיך נישט פארשטעלען, אז זייער לעבען זאל נאך מעהר פער'שווערט ווער'ן. דאך איז עס נישט אזוי.

אלע ווייסען אויך ווי אזוי ס'ווערען געפיהר'ט די פאלקס-שולען אין לאדז, וואס פאר אנ'עלענ-מענט קינדער ס'לערנען דארט. אלע ווייסען, אז אין די שולען קומען קינדער אויפ'ן ניכטער'ן מא-גען און די איינציגע שפייז דורכ'ן גאנצען טאג איז די זעמעל מיט מילך, וואס זיי בעקומען אין דער שול. אלע ווייסען, אז די אפיקובעס אין דער שטאטישער שול-ראט פיהרען א ספעציעלע אקציע אויף צו העלפען די קינדער אין די פאלקס-שולען.

אלע ווייסען, אז א גרויסע צאהל קינדער קו-מען נישט אין שול אריין, ווייל זיי האבען נישט אבצוטאן קיין שיך, אלע ווייסען, וועגען דעם גרוי-סען אומעט און וועגען דעם הונגער, וואס הערשט צווישען די קינדער. איז דאך זיכער, אז מ'דארף מיט אלע מיטלען זיך בעמיהען צו פערלייכטער'ן דעם גורל פון די קינדער און נישט זיי אנטון נאך מעהר עגמת-נפש און נישט זיי נאך מעהר מא-טערן. עס איז אבער נישט אזוי.

אט גיט מען אונז איבער פאלגענדען פאקט: אין עטליכע פאלקס-שולען (אויך פאר יודישע קינדער אויף פאלודניאווא 40), האט מען שוין זייט עטליכע וואכען אנגעהויבען צו מאהנען די קינדער, אז זיי זאלען ברענגען צו 70 גראשען יעדער אויף א צעטעלע און אויף „וויאזדקאווע", די קינדער זענען געקומען אהיים און אנגעהויבען צו פייניגען די עלטער'ן וועגען די 70 גראשען. פון וואנען זאלען אבער די עלטער'ן נעהמען 70 גראשען, אז דאס איז ביי זיי היינטיגע צייט א גאנץ פערמעגען, האבען נאך עטליכע אונטערשטיצונגען פון „פופ", משטיינס געוואגט, אנדערע האבען דאס שוין אויך נישט. פון וואנען זאלען זיי נעהמען די 70 גראשען? זענען פארגעקומען גאנצע טרא-געדיעס אין די שטובען און קיין געלד האט מען די קינדער דאך נישט געקענט געבען אין דער שולע אריין.

האט מען דאך געקענט מיינען, אז די לייטער פון די שולעס און די לעהרער'ס וועלען פערשטעהן די לאגע און וועלען אויף דעם ענין קוקען דורך די פינגער.

ס'שטעלט זיך, אָבער ארויס, אז דער ענין איז ערלעדיגט געוואר'ען מיט דער גאנצער שטרענג-קייט און ריקזיכטסלאזיגקייט, פערגאנגענעם דינס-טאג האט מען די קליינע קינדערלעך אויף דער קעלט, אין מעטען די לעקציעס ארויסגעשיקט פון דער שול אהיים, כדי זיי זאלען אונבעדינגט ברענגען די 70 גראשען. פון פאלודניאווא 40, וואו די שול געפינט זיך, האט מען די קינדער געשיקט אזש אויף באלוט, וואו זיי וואוינען.

דאס איז שוין נישט אין ארדנונג, אזוי האר-בען די לעהרער'ס נישט געדארפט טון, דאס איז באמת נישט גלייך, מיר רעכענען, אז ס'וועט קו-מען אן אויפקלערונג וועגען דעם ענין.

י. ד—ן.

היינט — א זיצונג פון קהלה-ראט

(ר) היינט 5 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר א זיצונג פון קהלה-ראט, אויפ'ן טאג-ארדנונג געפינט זיך דער ביודזשעט אויפ'ן יאהר 1933.

פון מילך-הענדלער-פערבאנד

דעם 26 נאוועמבער ד. י. איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג און ס'איז געוועהלט געוואָרען א נייע פערוואלטונג:

פרעזעס: בנימין בלומענפעלד, וויצע-פרע-זעסען: מאיר וואלמאן, אלתר ווייסדארף עקאנאם-קאסיר: יענקעל קארנבליט עהרען-סעקרעטאר: יחיאל ווישליצקי. אין פערוואלטונג יוסף אייזמאן, רעווידיר-קאמיסיע: לייבוש קופערבלום מענדל צינגיסער, שידס-קאמיסיע: מענדעל קאפעל, אלתר קייסדארף.

„פאַר א פינפטער עליה"
קרן-היסוד-אקאדעמיע אין פילהארמאניע
רעדעס פון ד"ר הינדעס און אדוו. לעווינסאָן

דעם פאַריגען מיטוואָך אָווענט איז פאָרגעקומען א מאַסען-אַקדעמיע אין „פילהאַרמאָניע" געווידמעט די היי-יעהריגע „קרן-היסוד"-אַקציע, וואָס ווערט אָנגעהויבען די טעג אין לאָדז.

נאָכדעם ווי דעפ. ד"ר ראָזענבלאַט עפענט די אַקאַדעמיע האַלט

ד"ר הינדעס

זיין רעפעראַט אין וועלכען ער זאָגט צווישען אַנדערען:

„די ענגלישע אַלגעמיינע פּאָליטיק ליידט לעצטענס אויף דער גאַנצער וועלט, אנשטאַט ערפאָלגען — כסדר מיסערפאָלגען. און יודען אַלס אומגעדולדיג פאָלק קען זיך נישט פערגלייכען מיט'ן ענגלישען פאָלק, וואָס וואַרט אָפּ מיט גרויס געדולד און קאַלטבלוטיגקייט אויף די געשעהענישען, וואָס קומט פאָר אין דער ענגלישער אימפּעריע, ווייל זיי האָבען פולען צוטרוי צו דער פּאָליטיק פון איהרע מלוכה-מענער.

דער רעדנער זאָגט ווייטער — די „אַגענץ" האָט געהאַט פריינד און פיינד, אָבער מען מוז מודה זיין, אז די שפּאַלטונג פון דער יודישער אַגענץ איז געוועזען א קורץ דויערנדיגע איינשפּריצונג, ווייל פריהער נאָך דער פירטער עליה, איז אַריינגעטרעטען א געוויסער שטילשטאַנד צו ארץ-ישראל. ס'האָט זיך געפיהלט אין אַלגעמיין א מידקייט. און דערנאָך איז געקומען דער פּאָגראָם אין לאַנד. די שטימונג איז געפאַלען, ווייל קאַפּיטאַל האָט ליב זיכערקייט, ווייל אַנדערש גלוסט זיך איהר נישט צו אינוועסטירען איהרע קאַפּיטאַלען.

צו א רעגירונג וואָס האָט דערלויבט א פּאָגראָם, כאָטש אונזער רעכט איז גאַראַנטירט דורך דער גרויסער אינטערנאַציאָנאַלער וועלט, קענען מיר קיין גרויסען צוטרוי נישט האָבען.

כאַראַקטעריסטיש איז נאָך, וואָס נאָך דעם פּאָגראָם, האָבען די יודישע סוחרים פערלאָזט יפו און געגאַנגען נאָך תל-אביב און טיילווייז קיין ירושלים. דער ערשטער רעזולטאַט דערפון: די יודישע סוחרים האָבען אויפגעהערט צו בעשטעלען אין לאַנד און אויסלאַנד. מען טאָר נישט פערגעסען, אז תל-אביב איז א קליין-באַריו אוים'ן אָריענט. די אַראַבער האָבען א קורצע צייט באָיקאָטירט דעם ישוב, הויפּטזעכליך תל-אביב.

ארץ-ישראל'דיגע סחורות זענען געגאַנגען קיין סיריען און צוריקגעקומען אַלס סירישע סחורות מיט די געהעריגע מאַרקעס און פּלאָמבעס, און די אַראַבישע סוחרים האָבען עס געקויפט און נישט געוואוסט, אז דאָס איז יודישע פּראָדוקציע, וואָס איז אויסגעאַרבייט געוואָרען אין פּאַלעסטינא.

ס'איז געוועזען שווער צו בעוועגען די ענגלישע פּאָליטיק צו געבען פּראָטעקציע-צאָל. ס'קען זיין, ווייל ארץ-ישראל איז נישט קיין דאָמיניאָן, נאָר א מאַנדאַט-לאַנד.

ערשט לעצטענס איז געלונגען צו בעקומען דעם פּראָטעקציע-צאָל פאַר'ן צעמענט פון „נשר". די אינדוסטריע האָט אָנגעהויבען צו גלויבען אין איהר קראַפט. ארץ-ישראל איז געוואָרען א האַנדעלס- און קולטור-צענטער. ס'ווייזט זיך אַרויס, אז דער גרויסער קאַפּיטאַל אויפ'ן אָריענט, צום ביישפּיל פון באַגדאַד און קאַירא, אויך די גרויסע וועלט-כעמישע-אינדוסטריע, טראַגט זיך אַריבער קיין פּאַלעסטינא.

נאָך דער מלחמה איז געווען אָראַנזשען-פּלאַנצונגען 11 טויזענד דונאַם. דער פאַקט, וואָס די מעדיצין עמפּפעהלען די וויטאַמינען וואָס פאָמעראַנצען פערמאָגען דאָס אין גרויסע דאָזען.

אין א יאָהר אַרום וועט ווערען פאַרטיג דער חיפה-פּאָרט, וואָס איז פערבונדען מיט מאָסולער נאַפט-רעהרען. ארץ-ישראל ווערט דער קנופּ-פּונקט צווישען מזרח און מערב.

דער פּאָגראָם האָט אויפגעקלערט די פראַגען וועגען די אַרויסגעשטויסענע אַראַבער און די באָדען-פראַגע. צום ערשטען מאָל איז די אַראַבישע פּאָליטיק אַריבערגעגאַנגען פון דעפענסיווע צו אַן אָפענסיווע. ס'איז איהר געלונגען אין רויש פון פּראָפּאַגאַנדע, צו בעוועגען די עפענטליכע מיינונג געגען אונז.

פון א צעהנדליג טויזענד אַרויסגעשטויסענע אַראַבער, איז געבליבען סך-הכל א דריי הונדערט און דאָס וועט אויך אַראָפּפאַלען ביז א מינימום. ס'איז געשטאָרבען די לעגענדע, אז אַראַבער זענען באָדענלאָז, אין דער צייט ווען מיליאָנען יודען לעכצען נאָך ערד און ברויט. מען קען זיך נישט פערלאָזען בלויז אויף דער פּריוואַטער איניציאַטיוו, ווייל זי גייט צום מייסטען אין דער שטאָט תל אביב. אָבער חיפה האָט לעצטענס נישט בעקומען קיין פרישען בלוט-צופלוס.

פאַרהאַן נאָך שווערע פּונקטען, וואו ס'מוז גיין א פרישע פּיאָניר-אַרבייט, און דאָס מוז געשאַפען ווערען דורכ'ן „קרן היסוד".

אמת איז, אז א לאַנד, וואָס ווערט געבויט דורכ'ן גלויבען אין ציוניזם, קען זיכערן די צוקונפט פון יודען אין דער וועלט, ווייל אָהן דעם גייט נישט קיין שום ווירטשאַפטליכע אַרבייט. עס מוז ווייטער פליסען נאַציאָנאַלע קאַפּיטאַלען, ווייל דעמאָלט גייען מיר צו א גליקליכער צוקונפט.

אַדוואָקאַט לעווינסאָן

זאָגט אין זיין רעפעראַט פאָלגענדעס:

מען האָט אונז פאָרגעוואָרפען, אז מיר שטיצען זיך אויף סוביעקטיווע צייטווייליגע ערשיינונגען. די ציוניסטישע בעוועגונג שטיצט זיך אויף דער יודישער נויט און חורבן. עס זענען אַריבער די שווערע עקאָנאָמישע נסיונות און בלוטיגע קאַטאַקליזמען. און מיר זענען געשטאַנען געגען פּראָגרעס פון דער וועלט. אַלע חלומות פון אַנדערע פעלקער זענען מקוים געוואָרען, און מיר זענען ווידער געשטאַנען פאַר דער צובראָכענער קאַריטע.

מיר האָבען געגלויבט, אז נאָכ'ן פאַלען פון צאַריזם אין רוסלאַנד, וועט ווערען אַלץ געלעזט און דאָך זענען מיר בלוטיג ענטוישט. מיר האָבען געגלויבט, אז די קאָלאָניזאַציע פון יודען וועט זיך איינגעבען, ווייל מיר האָבען געבענשט יעטוועדע אגראַריזאַציע פון יודען, וואו עס זאָל נישט זיין, נאָר עס האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס א קורצוואָקסיגע און אָנעמישע אימפּרעזע.

די יודישע נויט און דער עקאָנאָמישער חורבן נעמט אָן פערשידענע געשטאַלטען און דאָס אין דער גאַנצער וועלט.

וואָס איז דער אונטערשיד צווישען די פּאָגראָמען אין צאַרישען רוסלאַנד און די שחיטות אין אוקראַינע?

היינט קען שוין די מלאכה אויך מעוב-אייראָפּא. די סטודענטען מאכען עס נישט ערגער ווי די שיכורע פּויערים.

מיר האָבען מורא געהאַט, אמאָל, פאַר דער אונגערעכטיגקייט, אָבער היינט האָבען מיר אַפילו מורא פאַר דער גערעכטיגקייט. מיר זענען בעדראָהט פאַר'ן עקאָנאָמישען קיום. ביסלעכווייז, לאַנגזאַם, גייט אונטער דער מיטעלשטאַנד, און דאָס האַנדווערקערטום גליטשט זיך מיט. מיר שטייען פאַר א גרויסער מאַסען פּויפּעריזאַציע: דאָס איז מזרח- און מערב-אייראָפּא.

דאָס יודענטום אין רוסלאַנד איז געווען גלייך צו אונז אויף אַלע געביטען פון אונזער נאַציאָנאַלען לעבען, לעבט אין האָפנונג מיט פּאַיאָקען. די ראַטען-מאכט איז גרייט צו געניסען פון דער הילף פון אונזער יודישער גרויס-בורזשואַזיע, כדי צו לעזען די יודען-פראַגען. מען האָט נישט בעוויזען צו שאַפען א נאַציאָנאַלער היים, ווייל קיין צווייטער היים קען מען נישט שאַפען. מען מוז שלעפּען פון פראַנקרייך, דייטשלאַנד קאַנדידאַטען קיין בירא-בידזשאַן. מען קען שאַפען העכסטענס מוסטער-קאָלאָניעס — און נישט מעהר. פאַרהאַן איין וועג חלוציות! און מיט דעם וועג קענען זיי נישט נעהן.

אמעריקא וואָס איז געווען דער פּאַטראָן פון די 12 מיליאָן יודען ביז איצט, שטיקט זיך אליין מיט איהרע אייגענע דאגות. זי וועט שוין היינט נישט שאַפען קיין צווייטען „דזשאָינט" און „פּיפּעל רעיעלף".

דער עקאָנאָמישער חורבן איז נאָך נישט דאָס שרעקליכע, ווייל מיר זענען פּלאַסטיש צו אונזערע צרות.

דעם גייסטיג'ן חורבן דאָ, איז שווער צו זינגען אָפּטימיסטישע נאָטען. די רוסיפיקאַטאָרישע פּאָליטיק איז אוועק פון פּוילען. עס גייט פאַר אונז א טענדענץ פון דענאַציאָנאַליזאַציע, אונזער פראַגע קען מען ליגדערן, אָבער נישט לעזען, ווייל מ'ר ווירקען דורך שולען, ליטעראַטור און קולטור אין אונזער נאַציאָנאַלען מיעוט, ווייל מיר זענען פרעמד אַלץ אַרום אונז.

מען האָט אמאָל געזאָגט, אז אמעריקא איז די צוקונפט פאַר יודיש, וואָס ווייזט זיך אַרויס: פון זיבען הונדערט טויזענד שול-קינדער, בעזוכען אין די יודישע, העברעאישע און ענגלישע, בלויז צווייהונדערט טויזענט קינדער, און האַלבער מיליאָן איז אויסער יעטוועדע שול און דערציהונג. דאָס איז סטאַטיש, ווי אזוי זעט עס אויס דינא. מיש? דער יחיד פון עלטערען דור לעבט נאָך אַלץ מיטן מזרח-אייראָפּא, כאָטש ער רעדט אַלץ א צוקאַליעטשען יודיש. דער עלטערער דור האַלט אויף די אסימילאַציע, דאגעגען די יוגענד איז דער ריזיגער שטויס-קראַפט פאַר דער אסימילאַציע אין אמעריקא ווערען דייטשען און נאָרוועגער מיט זייער שטאַרקער וועלט-קולטור אָפּגעמעקט אין משך פון 30—40 יאָהר, פון דעם קענען מיר שוין זעהן, ווי אזוי עס זעהט אויס די צוקונפט פון יודיש אין אמעריקא.

קלאָר איז עס אין רוסלאַנד: דער תנ"ך איז אַפילו צו דרוקען פערבאָטען, העברעאיש טאָר מען נישט לערנען. אין דער פאָלקסציילונג וואָס איז פאָרגעקומען אין 1897, האָבען יודען אָנגעגעבען, אז 97 פּראָצ. פון זיי רעדען און שרייבען יודיש. און היינט אין ראַטען-פערבאַנד ווי ס'איז דאָ א וויסענשאַפטליכע אַקאַדעמיע פאַר יודיש, האָבען אין דער לעצטער פאָלקסציילונג, אָנגעגעבען בלויז 75 פּראָצ. אז זייער שפּראַך איז יודיש. די אסימילאַציע גייט מיט ריזען שריט צו איהר נצחון. עס דראָהט אונז אז א נייער שבט זאָל זיך אָפּרייסען פון יודישען פאָלק. די אסימילאַציע רויבט אוועק פון אונז 90 פּראָצענט גייסטיגע כוחות, זיי שאַפען אַנ'אַדרוגנט-ליטעראַטור. דער יודיש-רוסישער שרייבער סאָבאָל וואָס איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, האָט אָנגעשריבען א בוך, אונטערן נאָמען „שטויב" געווידמעט אונזער אינטעליגענץ, וואָס איז א שטויב, וואָס זעצט זיך אויף פרעמדע שפּיגלען און פערשטעלט דאָס אייגענע בילד.

יוגענד דער קולטורעלער-פּערסאָנאַלער אויטאָנאָמיע, וואָס האָט געזשיפּעט אין ליטע און אוקראַינא, און וועגען וועלכער מיר אין פּוילען האָבען אויך געחלומט — פון דעם אַלעם איז קיין זכר נישט געבליבען.

ס'איז אויך בטל געוואָרען די מאַראַלישע אויטאָנאָמיע, וואָס מיר האָבען אין געטא. ס'איז חרוב געוואָרען די גרעסטע יודישע קהלה אין דער וועלט, פרעמדע מענשען פון קיינעמען נישט בערופען, זענען פּלוצים געוואָרען די לעצטע פּוסקים. מיר זענען געוואוינט געוועזען צו געהן אויף מסירת-הנפש פאַר יעדען יחיד, און היינט איז אוועק דאָס נפש און געבליבען איז די מסירה.

יעדען חודש וואַנדערן אויס טויזענד מענשען פון פּוילען קיין פּאַלעסטינא, וואָס איז געוואָרען דאָס איינציגע עמיגראַציע-לאַנד. ארץ-ישראל איז אַנ'אוניקום, וואָס בויט און ענטוויקעלט זיך אַלץ מעהר און מעהר, אויב די שפּעקולאַציע וואָס הערשט איצט אין לאַנד, זאָל נישט אָננעמען גרויסע פאָרמען, וועלען מיר אויסמיידען די פאָלגען פון דער פירטער עליה.

די לאַגע אין פּאַלעסטינא לויט אַלע וואַהרשיינליכקייטען פערשפּרעכט צו זיין גוט במשך פון 2 יאָהר. אונזער גליק איז וואָס ארץ-ישראל ליגט נישט אויף דער קאַפּיטאַליסטישער פּלעכע, ווייל אַנדערש, וואָלטען מיר שוין לאַנג פעריאָגט געוואָרען פון דאָרט. די לאַגע אין לאַנד איז פערהעלטנישמעסיג גינסטיג אין פערגלייך מיט פריהער, דער לעצטער נציב העליון איז דער סימפּאַטישסטער פון די אַלע, וואָס זענען געווען.

צוליב'ן אַלגעמיינעם קריזיס, וואָס הערשט אויף דער גאַנצער וועלט, קומען דאָך אַריין אין לאַנד גרויסע קאַפּיטאַלען — מערקווירדיג איז, וואָס אין די פּאַלעסטינער בענק איז אָפיציעל דעפּאָנירט איבער פינף מיליאָן פונט, און נישט אָפיציעל איבער אכט מיליאָן.

אָן די גרויסע אינוועסטיציעס פון קרן-היסוד און קימת און די ווירטשאַפטליכע פּאָזיציעס קען מען נישט אויסטראָטען פאַרן פאָרום פון דער אינטערנאַציאָנאַלער וועלט.

מיר מוזען מיט איין האַנט קעמפען פאַר פּאָליטישע רעכט, און מיט דער צווייטער האַנט, בויען דאָס לאַנד.

די מיסטעריע ווערט געשאַפען, כאָטש מיט א פערשפּעטיגונג פון צוויי-טויזענט יאָהר, מיט די נאַציאָנאַלע פאָנדען און פּריוואַטער איניציאַטיוו. דער פּריוואַטער קאַפּיטאַל ליינט נישט אַריין זיינע קאַפּיטאַלען, אויב זיי זענען נישט רענטאַבעל.

דער קרן-היסוד און קימת טרעט אויס א וועג פאַר דער פּריוואַטער איניציאַטיוו.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פאַר
אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)
טעל. 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.
אין כעלמי פון 8—9 פריה.

ר' אהרן זאזשעווסקי נ"ע

נעכטען איז אין אונזער שטאָט געשטאָרבען דער אָנגעזעהענער בירגער ה' אהרן זאַזשעווסקי, גרינדער פון א רייה פילאַנטראָפּישע און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס אין לאָדז.

דער פערשטאָרבענער איז אויך געווען איינער פון די ערשטע גרינדער פון דעם פליישער-הורטאָווניקעס פעראיין, וואו ער איז געשטאַנען אין דער שפּיץ פון דער אינסטיטוציע ביז דער לעצטער מינוט פון זיין לעבען.

דער נפטר איז געווען א מיטגליד אין א גאַנצער רייה אינסטיטוציעס, וואו ער האָט מיט ראַט און טאַט מיטגעהאָלפען צו לינדערן די נויט פון א סך ליידענדע. זיין טויט האָט אַרויסגערופען אַנ'אויפריכטיגען טרויער ביי די אַלע, וועלכע האָבען איהם געקענט. תנצב"ה.

פערזענליכעס

ה' מנשה מאַליק (אַנ'איידעם פון ה' אברהם קאָן) האָט די טעג בעענדיגט דאָס וואַרשאַווער פּאָליטעכניקום און בעקומען דעם טיטול אינזשיניער.

ה' מאַליק האָט געענדיגט דאָס היגע העבּראַאישע גימנאַזיום מיט אַנ'אויסצייכנונג.

„וואָס איז חנוכה"
אינטערעסאַנטער רעפעראַט פון ב. (דוב) אויערבאַך

דער בעקאַנטער העבּראַיש-יודישער שריפטשטעלער, ה' ב. (דוב) אויערבאַך וועט דעם קומענדיגען דאָנערשטאָג אין זאַל פון „הזמיר" האַלטען א רעפעראַט א. ד. ט. „וואָס איז חנוכה"?

די חשוב'ע פּערזאָן פונם רעלעגענט און זיין אָריגינעלער אופן פון טראַקטירען יודישע היסטאָרישע טעמעס, גיט די גאַראַנטיע, אז דער דאָזיגער רעפעראַט וועט זיין העכסט אינטערעסאַנט.

די טעזען פונם רעפעראַט זענען:

וואָס איז חנוכה? וואָס איז אונז אויף אייביג פערבליבען פון יהודית המכבי? די מחלוקת פון די בית שמאי מיט די בית הלל וועגען פוחת והולך אָדער מוסיף והולך; דער נס פון פך השמן! וואָס בעדייט „מכבי" און וואָס לערנט דאָס אונז? די שוואַכקייטען פון יענעם היסטאָרישען מאָמענט.

לייטער פון מעדעם-קוראַטאָריום איז געקומען קיין לאָדז

אין לאָדז ווילט איצט דער לייטער פון דעם מעדעם-סאַנאַטאָריום אין מיעדזשישין, ה' י ו ס ף ב ר ו מ ב ע ר ג.

געקומען איז ער צו אונז אין שייכות מיט די ענינים פון דעם מעדעם-סאַנאַטאָריום, וואָס האָט א שם אין דער וועלט אַלס איינע פון די נוצליכסטע און מאָדערנסט-איינגעאָרדנעטע אינסטיטוציעס, וואָס זענען פאַרהאַן אויף דעם געביט.

עס איז צו האָפען, אז דאָס יודישע לאָדז, אַפילו ביי דעם שווערען קריזיס, וואָס מיר לעבען איצט איבער — וועט אַלץ טאָן, כדי צו אונטערשטיצען די דאָזיגע גלענצענד-אויסגעשטעלטע אינסטיטוציע.

גרויסער ערפאָלג פון אידא קאַמינסקא און זיגמונט טורקאָוו

מיט גרויס ערפאָלג טרעטען אויף אין „פילהאַרמאָניע" די בעריהמטע אַרטיסטען אידא קאַמינסקא און זיגמונט טורקאָוו אין דער זעהר אויסגעצייכנעטער פּיעסע „דאָס געשריי פון געוויסען".

היינט און מאָרגען ווערט די פּיעסע געגעבען צום לעצטען מאָל.

פון יודישען טעאַטער „סקאַלא"

היינט מאָנטאָג אָווענד ווערט געשפּילט צום 4-טען מאָל די אָפּערעטע „דאָס ציגיינער-מיידעל" מיט די בעריהמטע אַרטיסטען מאַלי פּיקאָן און הערמאַן פעניגשטיין אין די הויפּטראָלען.

עס נעהמט אַנטייל דער גאַנצער פּערסאָנאַל

אין „אַראַראַט" ווערט געשפּילט
היינט 2 מאָל — 8 און 10 אָווענד

אין „אַראַראַט" ווערט היינט געשפּילט צוויי מאָל דער אויסערגעוועהנליך-אויסגעצייכנעטער הומאָריסטישער פּראָגראַם א. נ. „אין פינסטערע טאָג שוין".

די וואָך ווערען שוין געגעבען די לעצטע פאָרשטעלונגען פון דעם דאָזיגען פּראָגראַם, ווייל דער נייער 28-טער פּראָגראַם האַלט שוין ביי פערטיג ווערען. און די טעג וועט בעשטימט ווערען דער טערמין פון דער נייער פּרעמיערע.

ראַדיאָ-פּראָגראַם
מאָנטאָג, דעם 26 דעצעמבער 1932

10,00 גאָטעסדינסט. 11,35 פאָרלעזונג. 11,58 צייט סיגנאַל. 12,05 טאָג-פּראָגראַם. 12,10 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 12,15 מוזיק. 3.00 גראַמאָפאָן. 4,00 פאַר קינדער. 4,25 גראַמאָפאָן. 4,45 פאָרלעזונג. 5.00 קאָנצערט. 6,00 לייכטע מוזיק. 7,00 פערשידענעס. 7.20 ספּאָרט. 7,25 פּאָו טראַו. 8,00 אָפּערעטקע, 10,00 קאָמוניקאַטען. 10,15 טאַנץ-מוזיק. 10,55 קאָמוניקאַטען. 11,00 מוזיק.

דער לאדזער פאבריקאנט און זיין „יורש פון קיעוו“

א טשיקאווע געשיכטע וועלכע ווערט איצט דערצעהלט אין די לאדזער סוחרישע קרייזען

אויף שרודמיעסקא און די ערשטע בוידעמער געפינט זיך א מאנופאקטור־לאגער פון דעם היגען יודישען פאבריקאנט מאשלאניקאוו.

מיט יאהרען־צוריק, איז מאשלאניקאוו געווען א רייזענדער ביי א גרויסער לאדזער אקציען־געזעלשאפט. א דאנק זיינע פעהיגקייטען און איינגעהאלטען לעבען, איז ער נאך פארן קריגס־אויסברוך — אין יאהר 1912, געווארען א פאבריקאנט.

אזוי פאבריצירט מ. ביזן היינטיגען טאג. מחוץ דעם, וואס מ. האט זיך די גאנצע צייט, נישט אריינגעלאזען אין קיין ריזיקאלישע געשעפטען. זעלטען ווען ער גיט א „טעקעל“ אויף „טשאפ“; ער ארבייט קליין, האנדעלט קליין, אבער ריעל און פינקטליך. און היות ווי ער פאבריצירט נאר איין ארטיקעל, און א גאנגבארען ארטיקעל, איז מ. טאקע א שטילער נגיד.

מ'זעהט איהם נישט אויף קיין בעלער, ער פאהרט נישט אין קיין אויטא, האט נישט קיין אייגען הויז, ער לעבט גאנץ בעשיידען, אזוי אויך זיין פרוי פיהרט א בעשיידענע באל־הבתישקייט.

מיט איין זאך, איז אבער מ. געשטראפט געווארען — ער איז אן עקר.

דער געדאנק, אז ער וועט איבער הונדערט יאהר בלייבען אהן א קדיש, גיט איהם קיין רוה נישט. נאך מעהר איז ער פערצווייפעלט וועגען זיין ירושה — ווער וועט איהם ירשנ'ען? אזא ערליך, אויסגעהארעוועטע פראצע און וועמענס הענט וועט דאס אריינפאלען?

ס'געהט א יאהר נאך א יאהר, מ'ווערט עלטער. דער קאפ גרויער. אויפ'ן פנים לעגט זיך א פאלד נאך א פאלד און די „דאגה“: ווער וועט ירש'ענען“? ווערט אלץ א מעהר הארבערע און ערנסטערע.

מיט אן ערך א האלב יאהר צוריק, איז דעם ה' מ. ליגענדיג אויפ'ן געלעגער, איינגעפאלען א געדאנק — זיין ברודער בן־ציון אין קיעוו.

היות, ווי ער האט אנ'איינגאונצינגען ברודער אין רוסלאנד, וועלכער האט א זוהנדעלע, א בן — יחיד'ל, וועט ער דעם בן־יחיד'ל נעהמען צו זיך, וועט איהם דא אין זיין הויז דערציהען און וועט איהם מאכען פאר זיין יורש.

געזאגט און געטון: נאך דער הסכמה פון זיין פרוי, האט ער גלייך אוועקגעשריבען א בריף צו זיין ברודער בן־ציון אין א שטעטעלע היינטער קיעוו, און ס'האט גארנישט לאנג געדויערט, און דער 15־יעהריגער סעגער מאשלאניקאוו איז געקומען צום פעטער קיין לאדז.

נאר, ווי ס'ווייזט אויס, איז דעם לאדזער פעטער, נישט אויפגעלעגט געווען קיין נחת פון דעם קיעווער יורש, ווייל... ס'איז איהם נישט געפעלען געווארען די „וורשואנע ארדנונג“:

קודם כל, האט ער דעם פעטער גערופען: חבר פעטער און די מוהמע: חבר'טע מוהמע, און דאס ביסעל צרות, וואס דער „חבר פעטער“ האט געהאט פון דעם „קיעווער יורש“.

אנומלטען פאהרט דער פעטער מיט דעם בחור'ל אין א דראשקע, ווייזען איהם די שטאט. אויף פעטריקאווער גאס, זעהט ער אן אלטען יודישען טרעגער טראגען א משא אויף די פלייצעס.

דער בחור איז גאר נישט קיין פוילער, שפרינגט אראפ פון דער דראשקע, רופט צו דעם טרעגער מיט דער משא און הייסט איהם אויפזעצען אויף דער דראשקע — נישט קשה, זאגט ער צום פעטער: מיר האבען געזונדטע פיס, קענען מיר געהען. דער חבר טראגט א משא אויף זיך — זעצט אייך, חבר.

דער פעטער האט בעצאהלט פארן קורס, און גע פאהרען איז... דער טרעגער.

זיצענדיג איינמאל אין פעטערס געשעפט, הערט ער אויפ'ן הויף שרייען: בייגעל־פעפער...

דער קיעווער יורש רופט דעם בייגעל־פעפער קויפער און פרעגט איהם:

— „פארוואס געהט דער חבר אין צוייסענע הויזען?

— ווייל ס'איז נישטא זיך צו מאכען א פאר הויזען — האט איהם דער בייגעל־פעפערקויפער געענטפערט.

דער „קיעווער יורש“ האט נישט געפרעגט קיין קשיות, איז צוגעגאנגען צו דער פאליצע, אראפגענומען א רעשטעל קאמגארן און עס אוועקגעגעבען דעם בייגעל־פערקויפער — דער חבר פעטער וועט געניג האבען אהן דעם רעשטעל...

מיט עטליכע וואכען צוריק איז דער פעטער מיט איהם פרייטאג פארנאכט געגאנגען אין דער סינאגאגע.

— וואסער'ע קלוב איז דא? — האט ער גע פרעגט דעם פעטער.

הערענדיג, אז דאס איז א סינאגאגע, האט ער געהאלטען אין איין פראטעסטירען:

— וואו האט מיך דער חבר פעטער געפיהרט צום קלער?

און אז דער קאנטאר האט גענומען זינגען „ושמרו“, האט דער „קיעווער יורש“ גענומען זינגען דעם „אינטערנאציאנאל“ דער פעטער איז אנטלאפען פון דער סינאגאגע וואו דער שווארצער פעפער וואקסט.

דאס זעלבע איז געווען מיט די דינסטען, מיט די אנגעשטעלטע: אלע האט ער „איבערצייגט“, אז דער „חבר פעטער“ האט געגנב'ט און דארף קעמפען געגען דעם „חבר פעטער“, דעם „בלוט־זויגער“....

דער פעטער האט געפרובט אויף איהם ווירקען און „איבערצייגען“, ווי א גוטע זאך עס איז דער „קאפיטאל“, ווי אינטערעסאנט עס איז דאס „בורזשואזנע לעבען“. דאס כסדר'דיגע שטרעבען אויף ווייטער: האט מען טויזענד דאלאר, שטרעבט מען צו 10 טויזענד, האט מען 10 טויזענד, שטרעבט מען צו 100 טויזענד א. אז. וו.

דעם „קיעווער יורש“ איז עס אבער געגאנגען איין אויער אריין און פון צווייטען אויער ארויס.

— איך דארף נישט קיין קאפיטאלען — האט דער „קיעווער יורש“ געשענה'ט — איך וויל מיך נישט באדען אין ארבייטער־שוייס. איך וויל זיך נישט אנכאפען אין א פערפוילטער וואנד — דער חבר פעטער האט פערשטאנען?...

דער שפיץ איז געווען, אז נאך 2 חדשים זיין אין לאדז, האט דער ה' מ. דעם „קיעווער יורש“ אויפגעזעצט אויף דער באהן און איהם צוריק משלח געווען אין שטעטעל היינטער קיעוו.

נישט אויפגעלעגט געווען דעם ה' מאשלאניקאוו א יורש פון קיעוו...

אב.

דער האנדעל אויף ראטעס וועט מוזען אונטערגעהען

(אג.) ווי בעוואוסט טרעט פון 1 יאנואר 1933 ארײן אין קראפט דער נייער קאדעקס פון ציוויל פראצעדור, לויט דעם דאזיגען קאדעקס, וועט מען נישט קענען צוטרעטען פאר א חוב אויף דער פענסיע פון א בעאמטען, אדער ארבייטער, אויב דער חודשליכער לוין איז נישט העכער פון 100 זל. דער דאזיגער פונקט פון נייעם קאדעקס האט ארויסגערופען א מהומה ביי די אלע פערזאנען, וואס פערנעהמען זיך מיט האנדעל אויף ראטעס. עס ווערט אנגעוויזען, אז צוליב'ן דאזיגען ארטיקעל, פון נייעם קאדעקס, וועט דער האנדעל אויף ראטעס מוזען אונטערגעהן, דער גרעסטער טייל קליענטען פון דאזיגען האנדעל רעקרוטירט זיך הויפטזעכליך פון ארבייטער, סטרוזשעס און אנדערע קליינע אנגעשטעלטע. וועמענס פענסיעס שטייגען נישט איבער 100 זל. א חודש. ביז איצט אויב א סוחר האט פערקויפט אויף ראטעס און די ראטעס זענען נישט געצאהלט געווארען האט ער געהאט די מעגליכקייט צוצוטרעטען צו איין פינפטעל פון דער פענסיע און ער איז אזוי ארום געקומען צו זיין געלד. לויט דעם נייעם קאדעקס וועט דאס אבער שוין נישט זיין מעגליך.

באראכאוו־אקאדעמיע אין פילהארמאניע

צום 15־טען יאהרצייט

דער 17־טער סעפטעמבער, אין טאג פון באראכאווס טויט, איז א טרויער־דאטע, וואו עס לעבט און קעמפט א יודישער ארבייטער פאר א שענערען מארגען, ווע"ט געפייערט באראכאווס אנדענק. די אבידה פון באראכאוו'ן איז אויך א גרויסער פער־לוסט פאר דער יודישער פילאלאגיע און היסטאריע פון דער יודישער ליטעראטור, וועמענס וויסענשאפט־ליכער פיאנער ער איז געווען.

די יודישע ארבייטערשאפט אין לאדז האט פערוואנדעלט די 15־טע יאהרצייט פון ב. באראכאוו'ן אין א מאסען־האפטע מאניפעסטאציע פאר דער פאליטישער און קולטורעלער ירושה. אין די פראפעסיאנעלע און קולטור־אינסטיטוציעס קומען פאר ספעציעלע טרויער־פערזאמלונגען, עס טרעטען ארויס רעפערענטען מיט אלזייטיגע רעפעראטען וועגען באראכאווס לעבען און שאפען.

גאר אימפאזאנט איז געווען די צענטראלע באראכאוו־אקאדעמיע אין פילהארמאניע, איינגעאר־דענט דורכ'ן לאדזער קאמיטעט פון די לינקע פועלי ציון. אויף דער טריבונע האבען געפלאצירט די פעהנער פון „פועלי ציון“, „יוגענט“, „יונגבאר“ און די פראפעסיאנעלע פעראיינען, וואס זענען אנגעשלאסען אין ראט פון די פראפ. פעראיינען.

געעפענט האט די אקאדעמיע ה' ערלמאן אין קורצע ווערטער.

ה' בראנד האט אין נאמען פון לאדזער קאמיטעט פון לינקע „פ. צ“ בעגריסט דעם פערזאמלטען עולם און בעגרינדעט דאס פראגראם פונ'ם באראכאוויזם. אין נאמען פון דער „יוגענט“ האט ה' אנטיגנוס אנגעוויזען ווי עס וואקסט און שטארקט זיך די באראכאוויסטישע בעוועגונג, וואס נעהמט ארום נישט בלויז די עלטערע ארבייטער נאר אויך די יוגענד־מאסען, וואס קעמפט מיט מסירת נפש פאר דער רעאליזירונג פונ'ם באראכאוויזם.

דער דיכטער משה בראדערזאן רעציטירט צוויי דיכטונגען געווידמעט באראכאוו'ן: „די יודישע גאס“ „העט“, וועלכע זענען אויפגענומען געווארען פון די פערזאמעלטע מיט גרויס התלהבות.

מיט א כאראלע דעקלאמאציע איז ארויסגעטרעטען דער „יונגבאר“ אונטער דער אנפיהרונג פון פרל. ז. קרוש.

ראטמאן ב. בוקסבוים פון ווארשע האט אין זיין שלוס־רעדע געווידמעט באראכאוו דעם פיהרער און וועגווייזער אויפ'ן גרונד פון פערזענליכע זכרונות און זיינע טעארעטישע ווערק וואס האבען ביים שיין פון דער היינטיגער צייט אויסגעהאלטען די פייער־פראבע פונ'ם לעבען. דער „שטערן“־אר־קעסטער אונטער דער ליטונג פון ה' ראסטאנאווסקי האט פערענדיגט מיט דער „שבועה“ און דעם „אינטערנאציאנאל“ די גרויסע באראכאוו־אקאדעמיע.

נאך ווינער ארט
ארטאפעדישער אנשטאלט
פראטעזען, גארסעטען, אר־טאפעדישע אפאראטען אלער ארט. לייכטע פלאט־פוס־איינלאגען געגען פיס־שמערצען אלס נאך גיפס־אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 281-81.

יעדער ליבהאבער פון שעהנער קונסט
דארף בעזוכען די
בילדער־אויסשטעלונג
פון בערימטען קונסט מאלער
יעקב ראטבוים
אין לאקאל פון „בני ברית“
פיעטריקאווער 90.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע טעל. 213-84
גרויסע סענסאציע פאר לאדז!
לעצטע 2 גאסטשפילען פאר'ן אפפאהרען נאך אויסלאנד.
היינט, מאנטאג, דעם 26, דעצ., 9 א זייגער אווענד
מארגן, דינסטאג, דעם 27. דעצ., 9 א זייגער אווענד
אידא קאמינסקא
זיגמונט טורקאוו
אין דער בערימטער פיעסע אין 3 אקטען פון ווערניער א. נ.
דאס געשריי פון געוויסן
(הער לאמבערטיע)
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען־לעבען

(52

„פיל געליבטע מרים“! האט די רביצין אנגעהויבען צו לייענען דעם בריף, „ווי דו זעהסט שיק איך דיר איבער דעם בריף דורך מיינס א תפיסה־חבר, וואס ווע"ט היינט בעפרייט. איך שרייב אויף א שטיקעל פאפיר, וואס איך האב דא צופעליג בעקומען.

די רביצין איז ערשטוינט געווארען. ס'איז נישט געווען קיין ספק, אז דער בריף איז אנגעקומען צום ריכטיגען אדרעסאט, צו מרימ'ען. פון וועמען האט מרים צו בעקומען בריף פון תפיסה? זי האט נישט פערענדיגט דאס לייענען דעם בריף און האט א קוק געגעבען אויף דער אונטערשריפט. דייטליך, איז דארט געווען אונטערגעשריבען: מאַרעק קרייבין.

די רביצין האט ארויסגעלאזען דעם בריף פון דער האנד, זי האט אנגעהויבען איבגאנצען צו ציטערען.

— וואס הייסט דאס? דער מארעק קרייבין, דער מערדער פון נאסטיא מאשקאוויטש, פון דעם משומד? און ער שרייבט, „פיל געליבטע מרים“? וואס הייסט דאס?

ס'איז איהר פשוט פינסטער געווארען אין די אויגען און ערשט ווען זי איז אביסעל געקומען צו זיך, האט זי אויפגעהויבען דעם בריף און שנעל ווייטער געלעזען.

„דו קענסט זיך פארשטעלען מיט וואס פאר א הארץ איך שרייב איצט צו דיר, איך בין זיכער, אז דו ווייסט דאס, מ'האט מיך צוריקגעפיענגט פון דער גרעניץ און ביי וואס פארא אומשטענדען, איך בין אויך זיכער, אז ביי דיר האט זיך אריינגעגנב'עט א צווייפעל, אז איך בין דאך שולדיג. ווייל אלץ רעדט געגען מיר און אלע בעווייזען זענען געגען מיר. איך מאך דיר נישט קיין פארווארפען, דערפאר, ווייל אנדערע אין דיין לאגע וואלטען אויך נישט אנדערש געהאנדעלט. איך בין אויך זיכער אז צוליב דעם אלעם האסט דו זיך אויפגעהערט צו אינטערעסירען מיט מיין גורל און איך בין מסכים דערמיט. איך קען נישט און האב נישט די מעגליכקייטען דיר מעהר צו שרייבען. דערריבער ווייל איך דיר נאר זאגען איין זאך. איך שווער דיר ביי דעם הייליגען געפיהל וואס טליעט אין מיין הארץ צו דיר, אז איך בין אין דעם גאנצען ענין איבגאנצען אומשולדיג, אז איך ווייס וועגען גארנישט צו זאגען, ווילסט דו, גלויב מיר, ווילסט דו נישט, האב איך אויך נישט צו דיר קיין שום טענות. איך בעפריי דיך פון אלע צוזאגען, וואס דו האסט מיר געגעבען, דאס איז דער הויפט־מאטיוו, צוליב וועלכען איך שרייב בכלל דעם דאזיגען בריף. זיי געזונד, מרים און דערמאהן זיך מעהר נישט אין מיר. פערגעס אלץ, וואס איז געווען, איך וועל דיך שטענדיג האבען אין זכרון, אלס אידעאל פון מענש און פרוי“.

דא איז געקומען די אונטערשריפט מארעק קרייבין.

די רביצין האט נישט געהאט אויף א ווייל לעבענס־ערפאהרונג. זי איז נישט געווען אויף א פיל דורכגעטריבען, אז זי זאל קענען פערדרייהען מיטאמאל דאס אלץ, וואס זי האט היינט איבער־געלעבט, ביי איהר אין קאפ האט זיך געשאפען אזא מין מאדנע פלאנטער פון פאסירונגען, וועלכע האבען דוכט זיך, נישט געהאט קיין שום צוזאמענהאנג צווישען זיך. אבער דאך איז אומעטום געווען פערמישט דער נאמען פון מרימ'ען. וואס איז דאס פארא בייזער גורל? ווי אזוי וועט זי זיך פונאנדערקלייבען אין דעם גאנצען פלאנטער.

ביי די דאזיגע געדאנקען, האט זי איבגאנצען פערגעסען, אז זי שטעהט אין מיטען שטוב מיט דעם בריף אין האנד, יעדע רגע האט געקענט אריינקומען אין שטוב און בעמערקען דעם בריף ביי איהר אין האנד. זי האט א קוק־געטועקען אויף דער קראנקער. מרים איז געלעגען און זיך נישט גערוהרט. איהרע אויגען זענען געווען פער־מאכט. די רביצין איז געווען זיכער, אז מרים האט גארנישט געזעהען, האט אפילו גארנישט בעמערקט און ווייס פון גארנישט צו זאגען, זי האט שנעל צונויפגעלעגט דעם בריף און איהם אריינ־געלייגט צו זיך אין האנד־ביישעל, וועלכער איז געלעגען אויפ'ן קאמאד.

ס'איז אבער נישט געווען אזוי ווי די רביצין האט געטראכט. מרים איז טאקע געווען ערגסט קראנק, נישט שטענדיג איז זי געווען ביים פולען בעוואוסטזיין, אבער מאמענטענווייז זענען איהרע געדאנקען געווען פולשטענדיג קלאר און זי האט זיך אפגעגעבען א חשבון פון אלעם, וואס ס'קומט פאר מיט איהר און ארום איהר. גראד אין די מי־נוטען, ווען די רביצין האט אין שכנות'דיגען צימער גערעדט מיט מאקס'ן און מיט דעם פערשוין פון תפיסה, האט מרים צוריק בעקומען דאס בעוואוסט־זיין, זי האט זיך ארומגעקוקט איבער'ן צימער און האט זיך אפגעגעבען א חשבון, אז די רביצין איז נישטא, דאס האט פערלייכטערט איהרע לײדען. דער אנבליק פון דער רביצין איז פאר איהר גע־ווען עקלהאפט. מרים האט געוואוסט, אז די רבי־צינס פלענער וועגען איהר אייגענער צוקונפט זע־נען פערבונדען מיט דעם סוד, וועלכען איהר מו־טער האט איהר געוואלט זאגען פארן טויט. דער־ריבער האט זי פיינד געהאט די רביצין. ווען זי האט געזעהען, אז די רביצין איז נישטא אין שטוב האט זי געעפענט די אויגען און פרייער אפגעאר־טעמט. באלד האט זיך אבער די טיר געעפענט און די רביצין איז אריינגעקומען א צופלאמטע און אויפגערעגטע. מרים האט צוגעמאכט די אוי־גען כדי די רביצין זאל נישט צושטעהן צו איהר מיט קיין פראגען. זי האט אבער בפירוש געזעהען, ווי רחל'ע געהט צו צום פענסטער און נעהמט אר־רויס א בריף צום לייענען. זי האט גענוי געזעהען ווי די רביצין האט זיך פערלוירען, ווען זי האט איבערגעלייענט דעם טעקסט פון בריף. זי האט גע־זעהען די נישט־דערצידערטקייט פון דער רביצין, וועלכע האט געטראכט, וואס צו טון מיט'ן בריף. זי האט אויך געזעהען, ווי די רביצין בעהאלט פאר־זיכטיג דעם בריף אין איהר האנד־ביישעל.

פערשטעהט זיך, אז מרים האט נישט געוואוסט וועגען וואס ס'האנדעלט זיך, דאך איז זי געווען זיכער, אז ס'קומט פאר דא עפעס א גאר וויכטי־גער ענין (פארטזעצונג קומט).

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס ווי תי א מענשען-קאפ, אדער אווי תי א וואסער-קעי און עס פעלט ווייזן אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גענענע היילבאנדאזשען אויסגעצייכענט נאם דורך הרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דיטשען פראפעסאר דאקטאר בראכיורקעוויטש בעווייזיגען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען בורך. אויך פאר הויקערס, ליימונגען פון הייל-גארמעטען און שפאטראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטש-פיס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע איניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בארא נטש, פראפ. ד״ר י. מאריש-ער, פראפ. ד״ר בר. קיפלאנאוסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער הערציגסטען דאנק דעם ה׳ דיר. י. ראפאפארט, ספעציאליסט פון דער הייל-ארטאפעדיע, אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פאר זיין אפערחיליגע ארבייט בא אונזער 17-יעהריגע טאכטער. א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט האט מען מאכטער פערלאזט דאס בעט און האט צוריקבעקומען קראפט און דער פאראליוש איז אינגאנצען פערשוואונדען.

די עלטערן

Ignacy i Marja Bartoszewscy

Łódź, ul. Napiórkowskiego 172.

URODONAL

CHATELAINA

Zwalcza
reumatyzm
podagrę
piasek
sklerozę

czyści nerki
oczysz. wątrobę
i stawy,
łagodzi arterje
i zwalcza
otyłość

Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt.
Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט [illegible] צו ביליגע פרייזען [illegible]

-- און אנדולאציע --

ניי קערש, סקווערא ווא 15

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, נארדעראבען א.ז.וו.

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

צו אלע פאליסען-בעזיצער!

די אלע, וועלכע האבען דורך מיר רעגיסטרירט די רוסישע פאליסען און האבען שוין בעקומען אויסגעצאהלט, ווי אויך די אלע, וועלכע צאהלען פאליסען און האבען צוליב סיבות אויפגעהערט צו צאהלען, קענען זיך ווענדען וועגען אלע ארט אינפארמאציעס. וועלכע ווערען ערטיילט בחנם טעגליך פון 9–11 צום אסעקוראציע-אינספעקטאר

ח. קאנססער, קאמיענא 9, טעל. 175-88.

בעמערקונג: איך נעהם אויך אן אסעקוראציע פאר פייער און גנבות אויף וואויגונגען, אויטא׳ס אין שויפענסטער. 4946

א אינטעליגענטער יונגערמאן,

40 יאהר אלט, אהן פאמיליע מיט א שעהנער האנדשריפט זוכט בעשעפטיגונג צו וואס עס זאל נישט זיין פאר א קליינעם געהאלט. גפל. אפערטען צו ריכטען אין אדמינ. אונטער ליטערע „L. P."

מיטעצ

פאר גראבישע אנשטאלטען קרוקעריעין און מעראנגען [illegible]

[illegible]

104

טעל.: 241-24

„גצלוקס"

Lekarz-Dentysta

M. Kaniewska

Zawadzka 6,

נעהמט אן פון 10—1 מיטאג און פון 3—7 אווענד.

שנעלער אויסקויף פון

פאטענטען

און רעגיסטראציע-קארטען אויפ׳ן יאהר 1933 בעזארגט די ביורא

ב. מאן פיעטריק. 10

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנם ביז 15 ווערטער

צו פערמיטען 2 צימער און קיך מיט בעקוועהמליכקייטען 2-טער שטאק, סקווערא ווא 22. צו ערפאהרען ביים ווירט פון 12 ביז 3 נאכמ.

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

וואוינט יעצט אויף

PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.

נעהמט אן פון 8—2 נאכמיטאג און פון 4—9 אווענד. זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכם.

Oryginalny

אכטונג! (אויף ווייהנאכטען) אלבומען צו גראמאפאן-פליטען

קלענערע און גרעסערע דאס צוזאמענבינדען פון פליטען און אויסגעשלאסען.

znak fabr.

5.50 זל.

NIEMEŃSKA FABRYKA Grodno

(בעשטעלט מיט א נאכנעם מערקעל)

Sklep w Łodzi, Piotrkowska 49

telefon 106-33.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אווענד, זונטאג פון 9—1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

Dr. med RACHELA LEWI

ספעצ. קינדערקראנקהייטען

האט זיך אריבערגעצויגען

אויף שרודמיעסקא 27

(פריהער צינעל-גאס 6) טעל. 142-72.

א צימער מיט א בעזונדערן איינגאנג, פארטער, געגענד נאוואמיעסקא, אהן אפטרעט-געלד, פון זאפארט איבערצוגעבן, געאייגנעט פאר געשעפט. צו ערפאהרען ביי נייטאי, פלאץ וואלנאשטשי 8

3 pokoje z kuchnią

przy ul. Cegielnianej, słoneczne z wygodami, elektrycznością, gazem i telefonem

zaraz do oddania.

Oferty sub. „J. S." do admin. nin. pisma.

פיפיקאווא, העבאמע

דיפלאמירט פון דער קייזערליכער אקאדעמיע. נעהמט אן געבורטען און ערטיילט עצות וואוינונג קילינסקיעגא 104

Dr. med REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען

נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד. זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

Dr. med. W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „משארי") טעל. 134-72

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אווענד. פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אווענד. זונטאג פון 10—1 בייטאג. פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע פרייזען

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראראווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד״ר מעד. ש. אייגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד רימלער-קוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאקאוו כירורגישע אבטיילונגפון ד״ר מעד. מ. קאנטאר.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

גאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.

-- מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.

חנוכאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

בעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעשיקט איבער דער שטאט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר׳ן טעקסט—18	פרייטאג און ערב-יו״ט—24 גר.	אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40	. . . . . —60	4 .
נאכ׳ן טעקסט—12	. . . . . —18	8 .

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

צאהלען, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.